

maiozem miseriam. **Sed** quid. **Certe** hanc maiozem miseriam mere-
tur tua superba verecundia. **Illam** igitur postponas humiliando
temetipsum et ipsam tuam indigentiam detegendo. et quicquid misere-
rie tue minuetur et omnis premissa ceterorum pauperum consolatio
ad te sicut ad alios extendetur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad secundum tristem sic ait. **Tu** conquereris
de miseria qui mendicas pro teipso hostiaticum et quare conque-
reris. videtur potissima ratio. quia times deficere in necessarijs et
quia talis mendicitas ruborem inducit humiliationis. **Si** primum
est in causa desoletur te memoria diuini promissi quod est infallibi-
le. non inquit dominus te deseram neque derelinquam. **Sane** hoc pro-
missum efficaciam habet si plena fiducia sequaris illud propheta-
cum consilium. **Iacta** cogitatum tuum in domino et ipse te enutriet
Quod si querele tue rubor humiliationis est in causa eo quod adhe-
ret dicte mendicitati que fit hostiaticum. scias hoc pro consolatione
quod illius humiliationis cum sit via ad illam sublimem et deo gratis-
simam virtutem humilitatis nullum precium est condignum.

Explicit septimus liber de consolatione theologie. **Incipit** octa-
uus continens consolationum remedia oportuna contra illa turbati-
ua que opponuntur amicicie et societati. **Capitulum** primum con-
tinens consolationes super carentia seu amissione fidelis amici.

Octauo principaliter viginti tristibus ad supradictas
dominam consolatricem accedentibus primo omnium
vnius ex eis propter carentiam et amissionem amici tri-
sticia pregrauatus ante ceteros ipsam dominam al-
loquitur in hec verba. **O** domine mea inclita amicicia
grata careo de quo ex intimis sum turbatus. **Ac** illa
ulteriozem querelam non expectans de puellis se comitantibus mox
quatuor acciuit imponens eis ut triste istum pro posse suo desolatur

I. CONSIDERATIO.

Prima puella tristem alloquitur in hunc modum. **Cur** intantum
de amice carentia turbaris. mox enim ut amicum haberes aut
eidem non amica vicissitudine responderes. aut tu viceversa etiam
ipsius amicus esses. **Si** primum detur fidelitatem quidem. si vero se-
cundum perdes teipsum. est enim amicus alter ipse. **Sed** neutrum
horum conuenit. **Nimirum** homo infidus merito detestabilis est con-
tra quales etiam ipse paulo impingendo dicit. sine affectione absque fe-
dere porro seipsum perdens maximam incurrit iacturam. quid enim ipse
sibi preciosius esse possit. **Tu** quoque si secundum amicicie rationem ea factus
alter ille. accidentia vestra communia erunt. et hoc pacto mala plu-
rima eius ex parte occurrerit poterit formidare. **Quod** si tale habuisti

atq; pdidisti cum illo simul etiam dicta plurima mala timore cor-
dis prehabita numerū bonorum excedentia pdidisti. Quid ergo.
Profecto stultum est de malorum perditione esse querulosum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Carissime de amici amissioe querularis
Sed non oporteret. Nempe recuperabile damnū est. Audi Sene-
cam illustrem. Amicum inquit perdidisti et quasi ad alterum respon-
dens dicit. Alium quere et ibi euz queras. ubi inuenias. qre inter
liberales artes. inter honesta et recta officia. quere in laboribus.
ad mensam res ista non queritur. Nec ille. Qui rursus ait. Perdidisti
amicum et respondet. Fortem animū habe. si unū erubescere. Si uni-
cum quid tu in tanta tempestate ad unā anchoram stabas. Nec Se-
neca qui hoc verbo ultimo videtur dicere plusq; amico unico. ani-
mi tui fortitudini innitaris.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Carissime amicū pdidisti. sciro hoc et cer-
tus esto si tu hoc ppter deum patienter feras q tunc habebis
coram deo omne illud ppter qd damnū hmōi nolles pati. Sed quid
Dices forte. Quid confert habere coram deo aut quo pacto. hoc
habebo corā ipō. Certe felici dmercio. terrena p celestib⁹. pteura
pro eternis dmutando. An non dixit paulus. potens est deposituz
meum seruare in illum diem. s. eternitatis iustus iudex. An nō dix-
it ipse domin⁹ q̄tum ad cambiū huiuscemodi. Thesaurisate vobis
thesauros in celo ubi neq; erugo. nec tinea demolit⁹. et ubi fures
non effodiunt nec furantur. Certe in scrinio diuine memorie refer-
uatur illud tibi quo tanqm merito fiet recōpensatio et petua omni-
um patienter ppter xpm temporaliter perditozum.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. O homo amicū pdidisti. Si malus erat
multum gaude. Ipe em te forsitan pdidisset. Scriptum quippe
est. Cum puerlo puerteris. Sed et mūdana sciētia teste in habenti-
bus symbolum. facilior est transicus. **P**orro si bonus erat iam
non pdidisti. s; ipm ad regna celestia pmisisti. Audi p̄em clareual-
lis. qn inquit nos moriendo deserūt quos amamus nouim⁹ eos nō
in eternum relinquere nos māsurōs sed aliquantū pcedere secutuz
ros. Nec ille. Sed si vis scire. cur pcedunt. Ecce vadunt parare ti-
bi locum inter sydereas mansiones. Nōne illi⁹ xpianissimi militis
sancti Sebastiani d̄similē sentētiā ad amicos. marci et marcelliani
placā audiuisti. Nolite inquit timere. nō sepabunt⁹ a vobis. s; va-
dūt vobis pparare sydereas māsiones i quib⁹ vna vobiscū et cū fi-
lijs v̄ris i ppetuo gaudio maneatis. Nolite o amici reuocare quos
diligitis. a vita ad mortē. a gaudio ad luctū. a lumie ad tenebras.

Hec ille miles gloriofus qui quidem testante approbata uisione legicur hec dixisse angelo tenente librum ante oculos eius ex cuius lectione loquentis oratio decurrebat.

Capitulum secundum continens consolationes super carentia vel perditione carnalis amici vel amice ut amasij vel amasie.

Secundo post premissa ad sepedictam dominam consolatricem accessit et alius tristis super materia premissi capituli querens consolari. Et illa mox eidem de suis puellis quinqz consolationis gratia deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O simplex homo cur turbaris. cur non potius consolaris. de persone eius carentia que in presentiarum habita perniciosas ymagines tibi ingereret incunctanter. Ad qd periculum dinoscendum. Audi illum regularem hugonem loquor. anime inquit que in corpore uiuentes per dilectionem rerum uisibilium corporalibus ymaginibus afficiuntur. a corporalibus exeuntes in eisdem ymaginibus tormenta patiuntur. propter hoc em ibi corporalibus passionibus teneri possunt. quoniam a corruptione corporalium affectionum hic mundate non fuerunt quam scilicet corpulentiam de corporis dilectione traxerunt. studeat igitur anima in hac uita se ab huiusmodi federantia mundare quatenus cum hic exierit inde nihil corporeum secum trahat et a corporali passione immunis existat. hec hugo antedictus.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur uelles habere amasiam vel amasium ut amicam vel amicum. uel si prius habuisti. cur non libenter perdidisti. Nonne dicit cycero et utiqz bene. qui inquit suis rationibus inimicus fuerit semper eum quomodo alienis rebus amicum fore speres. Nam quem amicitia perfidiosum cognoueris eum quare putes amicitias cum fide habere posse. Hec ille. atqz amasij quibusqz id inesse non dubites. proprijs enim rationibus inimicantur dum eas contemnunt dum contra eas uiuunt et ipsas abiiciunt. et nolunt per eas intelligere ut benefaciant. ac proinde si bimetipsis sunt perfidiosi. quomodo ergo ut amici fideles bonum diligerent alienum. Nequaquam ergo cum fide ad sua correlaria amicitias habere possunt.

III. CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait. O homo amasia cares et etiaz amisisti. Cur inde turbaris. queso coniectes potius cyceronianum illud exemplum. Sic cycero amari iocundum est si curetur ne quid insit amari. Tu igitur collige in sinum mentis sensum contrarium existimas nequaquam esse iocundum amari. eo qd plurimum insit amari. nonne em amarum est timere continue prodi. timere scandalizare. timere honorem perdere. timere probabiliter amasie vel amasij animaz atqz

propriam perdere et ad eternas flamas disponere. eo citius incur-
rendas. quo per occisionem fatui amoris occasione. vitaz hanc mi-
seram frequenter contingit perdere. Nonne hoc amarum est. An nō
verum dixit sapiens. **O** mors q̄ amara est memoria tua homini in-
iusto.

III. CONSIDERATIO

Quarta puella sic ait. **O** stulte illa ad quam dicis vel in corde
sitiuit in te anima mea. q̄ multipliciter tibi caro mea sitim tu-
am non extinguet. Non enim habet hec cellam vinariam qua te
introducedum vino caritatis rubeo valeat debzari. quis forte pe-
dulum affectionis poculum infectiue prebeat parumper ne vel pa-
tenter inficiat aut abhominabile existens vomituz prouocet. tenu-
issima quadam caritatis similitudine rubricatum. Tali igitur libe-
ter conuersatio tua careat ne sitis in te puccet quaz extinguere mi-
nime queat.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. **O** tu homo inexperience scias q̄ de carentia
aut perdicione amasie minus curares si doctoruz scripta vel
legeres vel melius intelligeres. Vide nunc vel solaz hugonis sen-
tentiam. Fauus inquit distillans labia meretricis et nitidius gut-
tur eius oleo rē. In fauo eniz duo sunt mel et cera. et in facie mere-
tricis similiter duo scilicet decor et gratia. hoc est pulchritudo oris
et dulcedo sermonis. Cera succendit ignem. mel prebet dulcedinē
Sic pulchritudo meretricis igne libinis inflamat carnem. blandi-
mento vero lenocinantis sermonis subuertit mentes. stillat mel ex
cera dum meretrix verba sua mollit et facit dulcia. Hanc autē dul-
cedinem eterne mortis amaritudo comitat. Vnde sequitur ibi no-
uissima illius quasi absinthium et acuta quasi gladius biceps.
Diligit mulier vt decipiat. amat quod habes. non qd es. Nec ille
doctor. qui et plures alios habet etiā excellentiores vt patebit in
sequentibus secum concordantes.

Capitulum tertium continens cōsolationes super carentia fa- miliaritatis mulierum

Tercio post premissa ad dominam solatricem accessit
et alius tristis querens sup familiaritatis mulierum
carentia consolari. Et illa eidem huius rei gratia de
suis puellis sex protinus assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Tu qui mulierum familiaritatem deside-
ras stultum te esse probas. Nonne times venena. nonne et pe-
silenciam. Cuiusmodi mala non solum fugienda sunt ubi esse inne-
niuntur. sed proesus abhorrenda sunt vt mortifera. Sed ubi meli9
inueniuntur q̄ in mulierum familiaritate. Audi magnum patrem
augustinum. De carbonib9 inquit scintille dissiliunt. de ferro rubi-
go nutrit. morbos aspides sibilāt et mulier fūdīt de cupie pestilentia

9

In risu aliquando dissoluitur nunc blandicias exhibet et quod est
venenosius sup cuncta psallere delectatur aut canere. Cuius cantu
tolerabilius est audire basiliscu sibilantē. Hec magnus pater.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Si cares familiaritate periculosa. id est
plena periculis. gaude non tristeris. Hec quidē est muli-
erum familiaritas. Ecce quid dicit Ambrosius ille magnus. Lanua
inquit dyaboli. via iniquitatis. scorpionis percussio. nociuūqz gen⁹
est femina. cum p̄ximat stimulat. ignem incendit. flāmigero igne
percutit cōscientiam pariter habitantis. et exurit fundamenta mō-
tium si cum viris femine habitēt. viscarium non deerit dyaboli. si
pudicam queris feminam quā bene videris conuersantem. mēte di-
lige non corpali accessu frequentes. femine cum viris habitantes
germinant spinas et archana mentiuqz acuto mucrone percutiunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur familiaritatem mulierum diligis cō-
tra quarum astucias stante familiaritate vix aut nunq̄ secur⁹
esse possis q̄ntumcunqz p̄fectus sis. Audi venerabilem jeronimum
p̄s biterum. Hospitiolum inquit tuum aut raro aut nunq̄ mulier⁹
pedes terant. omnes puellas aut virgines xp̄i aut equaliter igno-
ra aut equaliter dilige. Vide ne sub eodem tecto manseris. nec in
p̄terita castitate confidas. nec sampsonē fortior. nec dauid sancti-
or. nec salomone potes esse sapientior. memento semp q̄ paradysi
colonū de possessione sua mulier eiecerit. Vnde ait quidā. Adā sam-
sonem regem dauid et salomonem. Femina decepit. quis mō tuc⁹
erit. Hec ille pater venerabilis. Qui et alibi de deceptoris mulie-
ris astutia ita dicit. De industria discissa fit tunica vt aliq̄d intus ap-
pareat. opitur quod fedū est qd formosum est. crispanti cingulo an-
gustum pectus artatur. capilli in fronte vel in aures defluūt. pal-
liolum interdum cadit vt candidos nudet humeros et quasi videri
voluerit. tollit festina quod texerat nolens. aliud pollicetur aliud
ostendit. Lingua p̄sonat castitatem et totum corpus p̄ofert impu-
diciam. Vix est ita turpis aut senio confecta que non gaudeat et
libenter audiat si dicatur esse pulcra. Delectant castas etiam p̄co-
nia forme. Hec dictus pater. Qui rursus alibi dicit sic. Noui ergo
quasdam iam maturioris etatis et plerasqz generis libertini adole-
scentibus delectari. filios querere spirituales paulatimqz pudore
sarcito per ficta matrum noia erumpe in licentiam maritalez. Hec
ille pater. Et ecce quid mulierū familiaritas opatur. que tot et tā-
tis astutijs viro etiam perfecto insidiatur vt infatuetur et casum
patiat⁹. Cui⁹ rei etiā ad maturas adolescentiū matres se facientes

immo et ad confectas senio participium extēditur. nec huic malo in quantitate vllum bonū familiaritatis compabile reperitur.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **Q**uoniam karissime nunquā non vel aliquando audiuit hoc famosum puerbium. Nimia familiaritas contemptū parit. perueri in hōmōi ludibziū nimia familiaritas cōceptum pic. et reuera ne dixerim ludibziū potest quidē etiam serio dici. **H**inc magnus pater **A**ugustinus amonet dicens. **M**emēto thamar quia ab amon fratre suo corrupta sit. ubi vnius est tabernaculi conuersatio carnis. nō facile tollitur delectatio. **H**ec ille pater. **E**acta autem corruptione huiuscemodi quid sequitur. **P**rofecto p̄ter infamiam que de maximis bonis vnum tollit. s. bonam famam. **M**ulto tēns etiā sequitur odium mulieris corrupte et occisio viri corruptis. quēadmodū hec in thamar et amon sequebātur. **N**am vt regum libro de amon et thamar legitur. opp̄ssit viribus eam et cubauit cum illa. et exosam eam habuit amon magno odio nimis ita vt maius esset odium quo oderat eam amore quo ante dilexerat. **H**ic autem amon vt ibidem legitur tandem ob dictum scelus per pueros absalon fratris sui est occisus.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella aduertens tristem de numero esse clericorum sic ait. et si mulierum familiaritas cōmuniter viris sit piculo. specialiter tamē clericis et maxime iunioribus est vitanda. **A**udi magnum **A**mbrosium. **V**iduarum inquit ac virginum domos nisi visitandi gratia. et hoc cum senioribus hoc est cū episcopo vel si grauior causa est cum p̄bitero iuniores adire non est opus. **Q**uid necesse est vt demus secularibus obtrectādi locum. **Q**uod si aliqua illarum forte labitur. cur alieni lapsus subeas inuidiam. quāti non dederunt errozi locum et dederunt suspicioni. **P**rima temptāta clericorum sunt feminarum frequentes accessus. **I**ste sexus reprehensibiles exhibet clericos. **H**ec ille magnus. **S**ed et decretorum libro reperitur. q̄ ubi nimia est familiaritas mulieruz. stimuli antiqui hostis non desunt. **Q**uod q̄ non potest corde toto habitare cum deo. qui feminarum accessibus copulatur.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. **C**ur ex eo tristaris q̄ mulierū familiaritate p̄uaris. cum potius foret p̄pter casus piculum declinanda. et ipse mulieres tanquā graues castitatis iimice longius fugiendo esto etiam q̄ essent religiose. **A**udi magnum patrem **A**ugustinum. **G**rauem inquit iimicum sortita est castitas. cui non solum resistendum. sed dimisso freno longius fugiendum. nec eo minus timende sunt. quia religiose. quia quāto religiosiores. tanto citius alliciunt

et sub pretextu pietatis latet fiscus libidinis. expte crede epus lo
quoz coram deo non mentioz. cedros libani duces gregu sub hac
peste cecidisti regi de quozum casu non magis suspicabar qm am-
brosij. vl' jeronimi impudica turpitudine. Quanti et quales clerici
sint et lapei post confessionu victoziaruqz calcata certamina post
magnalia ac mirabilia usquequaqz monstrata. noscuntur cum his
omnibus naufragasse cum voluerunt in naui fragili nauigasse. qn
tos leones domuit vna infirmitas delicata. que cu sic vilis et mi-
sera de magnis efficit predam. q salomon ait. precium meretricis
vix est vnus panis. mulier autem preciosas animas rapit. Nec pa-
ter ille magnus.

Capitulum quartu continens consolationes sup carentia conu-
bii seu coniugij.

Quarto post premissa ad dominam consolatricem precipu-
am accessit et alius tristis super carentia coniugij deside-
rans consolari. Cui mox illa consolationis gratia de suis
puellis octo assignauit.

I. CONSIDERATIO

Prima puella ad tristem antedictum sic ait. Vtinam bone ami-
ce doctozes consulisses. vel scripta eozum de carentia conu-
bii seu coniugij legisses tristari vt reoz no habuisses. Audi magnu
Ambrosium. Copula inquit nuptialis non est quasi culpa vitada
sed quasi necessitatis sarcina declaranda. Audi quoqz ad idem va-
lerium maximu. Matellius inquit respondit Mario. cui filia do-
te diuitem. forma amabilem. genere claram. fama felicem. ducere
noluit. malo inquit meus esse qm suus. Cui Marius. immo ipa erit
tua. Et ille imo virum oportet esse vxoris. loyrum enim est. Talia
erunt predicata qualia subiecta esse pmiserint. Sic faceta verbi
matellius diuertit dozsum ab oneribus eius. Nec valerius. Ecce
igitur q et hac ex scriptura copula nuptialis onus seu sarcina re-
putada est. quod et scripta seu dicta doctozum subsequētia decla-
rabunt. quozum vnum solum hic supaddo. Ecce dicit. **D**rog. plis
Nulla est vxoz tam bona in qua non inuenias quod conqueraris.
nihil muliere molestius. mulier speciosa templum est edificatu su-
per cloacam. Nec ille. qui de cloaca dqueritur qmuis speciosa sit
et vt similitudo templi. edificetur seu oznetur Bane quia nulla est
in qua no inueniatur aliquid conquerendu. videtur plane in quas
libet consistere dispendium onerosum. cui alludit pulcrum aliquid
quod narrat valerius maximus. **P**achimi inquit rex ait. arrio vi-
cino suo amice arborē habeo in ozto infelicem in qua se prima vx-
oz mea suspendit et postmodu secunda et iam nunc tertia. Cui ar-
rius miroz te in tantis successibus lacrimas inuenisse et iterum dis-
spedia arbor illa tibi suspedit. et tercio. Amice da mihi de arboze
illa surculos quos seram.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur turbaris de carētia cōnubij quo te quidem periculose exponeres deceptioni. Nonne venerabili jeronimo recitante audiuiti Versum hunc. Adam Sampsonem re gem David et Salomonē. Femina decepit quis modo tutus erit. Audi tamen spāliter magnum Ambrosium de sampsonē. Sampson inquit validus et fortis leonē suffocavit. sed amorem suum suffocare nō potuit. vincula soluit hostium. sed suarum non soluit nexū cupiditatum. messes incendit alienas. sed vni⁹ ipsius mulieris accensus igniculo messem sue virtutis amisit. Audi rursus valerium maximū. de ipso salomone. Sol inquit hominū salomon. thesaur⁹ deliciarum. sapientie domini singulare domicilium. crasso tenebrarum fuscatus atramento. lucem anime sue. gloriā domus sue. feminarum facinorē amisit. Nec ille.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Amice q̄ non sit dolendum de carentia femine siue bone siue male patet. Profecto valerio maximo attestante. Optima inquit femina que rarior est fenice. amari nō pōt sine sollicitudinis amaritudine et metu frequentis infortunij. male vero quarum tam copiosa sunt agmina ut nullus locus sit exs malignitatis earum. cum amantur amare pungūt et afflictioni vacant vsq; ad diuisionē corporis et spiritus. Nec ille. Sed econtra teste hugone. Quieta est continens vita quā non inquietat vxoꝝ suspicio. non sollicitat ancillarū sumptus. nec conturbat filioꝝ pueritas. que mundicie gignit floꝝem. pietatis parit fructum. bone conscientie profert odorem.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Carissime ad non desiderandū cōnubium mouere te deberet palliata et insidiosa malicia feminarum et periculose fallacie ipsarum. Audi illum vetulū pictagoram plōm. Duo inquit genera lacrimarum habentur in oculis feminarū. Veri doloris vnum. insidiarū alterum. His cum additione concordat seneca. Aut inquit amat aut odit mulier. flere feminā est mendaciū duo genera lacrimarum habentur in oculis feminarum. veri doloris vni⁹. insidiarū aliud. mulier cum sola cogitat. mala cogitat. Nec seneca. Sed et hanc de malicia feminarū confirmat sententiā valerius ille maxim⁹. Linea inquit virū suum interfecit quē nimis odit. Lucilia suum quem nimis amavit. Illa sponte venena miscuit. Nec decepta furoꝝem mortis ppinavit pro amoris poculo. Amice contrarijs ostendunt votis iste. neutra tamen defraudata est a frau

dis feminee proprio id est malo. varijs et diuersis incedunt semitis femine. quibuscūq; anfractibus errant quāuisq; deuiant in vitijs vnica est exitus. vnica est omnium viarum suarum metus. vnicum caput et conuētus omnium diuersitatum suarum malicia. exemplo harum cape experimentum q̄ audax est ad omnia quecūq; amat vel odit femina. et artificiosa est nocere cum vult. sed ne longo dispendio te suspendā. lege aureolum theofrastrum et mōdeā iasonis. et vix pauca inuenies impossibilia mulieri. **A**mice det tibi dominus omnipotens. omnipotentis femine fallacia non falli. **N**ec ille. **Q**ui rursus sic dicit. **A**it Cartho nicensis si absq; femina esset mundus cōuersatio nostra non esset absq; dijs. **A**mice catho nō nisi cēsa et cognita loquebatur. nec quisq; feminarū execratur ludibria nisi lusus. **N**ec iterum ille qui prius.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. **C**arissime p̄ter p̄missa. **A**udi adhuc de ludo ditzio feminarum hugonem illum regularem. **S**cribit inquit **E**r. dicit q̄ mulier cum veste deponit verecundiā et quod sine veste gerit quasi non fecerit obliuiscitur. **S**iquis autē testis affuerit ipsa tamen artificio lingue cogit eū non vidisse qd̄ viderit et quod verbis excusare non valet. hoc lacrimis excusat. blanditur oculis seducit osculis. instat amplexibus. **N**ec ille. et nōne hac arte cōtra virū p̄ualet. **D**e hoc audi magnū patrem augustinū. **N**ihil inquit esse sentio quod magis ex arte deiciat animū virilem qm̄ blandimēta femine corpumq; ille contactus sine quo vxor haberi nō potest.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. **C**arissime ne de carentia cōiugij doleas. **H**oc te moneat q̄ femina ad omnia maleficia facilius viris mouetur. **A**udi de hoc cyceronem. **V**iros inquit ad vnūquodq; maleficium. singule cupiditates impellūt. mulieres ad omnia maleficia cupiditas vna ducit. muliebrium vitiorum omnium fundamentum est auaricia. **N**ec ille. cuius attenta sententia mirum est q̄ mouere virum valeat ad matrimonium contrahendū presertim attenta pariter aurei oris sententia et descriptione mulieris. **N**on inquit expedit nubere. quid aliud est mulier nisi amicicie inimica. ineffugabilis pena. necessarium malum. naturalis temptatio. desiderabilis calamitas. domesticum periculū. delectabile detrimentū mali natura boni colore depicta. ergo si dimittere illā peccatum est. tenere autem vere tormentum est. necesse est vt aut dimittentes

adulteria faciamus. aut quotidianas pugnas tenentes habeamus.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. **O** bone amice ne carentiam conubij moleste feras. **A**udi venerabilem jeronimum. **V**rozem inquit pauperem alere difficile est. diuitem ferre tormentum. quid prodest diligens custodia cum vxoz impudica seruari non possit pudica non debeat. pulchra cito adamatur. feda concupiscit. difficile custoditur quod plures amant. molestum possidere quod nemo habere dignatur. minore tamen miseria deformis habetur quam formosa seruatur. nihil tutum in quo totius populi vota suspirant. alius forma. alius ingenio. alius faceta. alius liberalitate sollicitat. aliquo modo expugnatur quod undique incessitur. **N**ec ille pater venerabilis.

VIII. CONSIDERATIO.

Octava puella sic ait. **O** karissime si unquam cogitasti illam claram et generosam contubernium dei habentem que non marcessit sapientiam tibi sponsam assumere et amator fuisti forme illius tunc scias quod tibi specialiter mihime conuenit contrahere matrimonium. hoc enim est per sapientes soleniter determinatum. **E**cce quid dicit in hac parte hugo ille regularis. **N**on est inquit vxoz ducenda sapienti. **P**rimo quia studia phie impedit nec potest quisquam liberis et vxori pariter inservire. multa sunt matronarum vobis necessaria videlicet precise vestes. aux. gēme. sumptus. ancille. supellex varia. **D**einde per totas noctes garrule questiones. illa ornatior procedit in publicum. hec honoratur ab omnibus ego in conuentu feminarum misera despicior. **C**ur aspiciebas vicinam. **Q**uid cum ancilla loquebaris. de foro veniens. quid attulisti. non amicum habere possumus non sodalem alterius amorem suum suspicatur odium. adde quod nulla est vxoris electio. sed qualis aduenerit talis sit habenda si iracunda si fatua. si deformis. si superba. si fetida. si quodcumque vitij est post nuptias discimus. equus. asinus. bos. canis. et vilissima mancipia prius probantur et sic emuntur. sola vxoz non ostenditur ne ante displiceat quam ducatur. **N**ec ille. **N**ec solus ille. **S**ed ante eum alius prius per sororem meam nominatus theofrastus. scilicet qui quomuis fere omnia premissa tangat. tamen propter sanctitatem materie et eius inculcationem necnon et propter additionem et depletionem. repetitionem vitalem velut nugationem non vitabo. **Q**uestionem namque verum matrimonium contrahere liceat sapienti ipse theofrastus olim disputauit et conclusit quod non liceat. etiam si sit pulchra. si bene moxigenerata. si honestis parentibus nata. si ipse sanus et diues. **D**e imo quia studium phie impeditur. nec potest quis vxori et libris pariter inservire. **S**ecundo quia pro vxore plurima requiruntur. precise vestes. aux. gēme. sumptus. ancille. lectice. **T**ercio garrule questiones.

8

Illa honoratioꝝ procedit in publicum et ab hominibꝫ honoratur. ego in conuentu feminazꝫ misera despicioꝝ. Quarto quia alterius amorem sui odium suspicatur. Quinto si doctissimus pꝛeceptor in aliqua vꝛbiuz fertur. nec vꝛoꝛē relinquere. nec cum sarcina ire possumus. Sexto quia nulla est vꝛoꝛis electio nec mutatio. sed qualiscunqꝫ venerit tenenda. si iracūda. si fatua. si deformatis. si superba. si fetida. quodcunqꝫ est post nuptias discimus. equus. asinꝫ. bos. sanis. et vilissima mancipia probantur pꝛius. et sic emuntur. sola vꝛoꝛ non ostenditur ne ante displiceat qꝫ ducatur. Septimo quid prodest diligens custodia cum vꝛoꝛ impudica seruari nō possit pudica non debeat. semp̄ em̄ si artatur seu restringitur quoquo modo incidit in odium. si exponitur vel laxatur incidit in piculum. Octauo pulcra facie adamatur. feda facie cōcupiscit. Difficile est custodire quod plures amant. molestum est habere quod nullus habere vꝛ amare dignatur. Amore tamen miseria deformatis habetur qꝫ foꝛmosa seruatur. nihil em̄ tutum est in quo totius populi vota suspirant. Nono si pꝛpter dispēsationē domus vel languozis solacia vel fugam solitudinis ducantur. stultum est. Primo quia seruus fidelis melius dispēsabit. Secūdo quia amici et vernule beneficijs obligati melius assistent languenti. Tercio sapiens nunqꝫ minꝫ est solus qꝫ cum fuerit solus. quia si hominū copia defuerit loquitur cum deo. Quarto liberoꝝ causa vꝛoꝛem ducere vt vel nomen nostrum non intreat vel habeamus pꝛesidia senectutis vel vt certis vtamur heredibus stolidissimū. Primo quid ad nos pertinet recedentes emendo si nomine nostro alius non vocetur cum innumera biles sint qui eodē nomine appellantur. Secūdo que sunt senectutis auxilia nutrire illum dominum qui aut pꝛior te foꝛte moriatur aut peruersis moribus sit. aut certe cum ad maturam etatem venerit. tarde ei moꝛi videaris. **Hec iste theofrastus.**

Capitulum quintum continens consolationes sup̄ amissione bone vꝛoꝛis vel mariti.

Quinto post pꝛemissa ad dominam consolatricē sepius memoratam accessit et alia pꝛsona tristis super amissione conjugis petens consolari. **Et illa huiꝫ rei gratia ei de suis puellis qꝫtuoz assignauit.**

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur turbaris de amissione conjugis cum nihil tui ex hoc amiseris pꝛferim spiritualibus tuis non amiseris. **Audi senecaz.** **Silbon** inquit capta patria amissa vꝛoꝛe cum ex incendio publico exiret. interroganti demetrio. nunquit omnia perdidisset respondit. **Nihil** inquit perdidit. omnia mea mecum sunt.

7
iusticia. virtus. prudentia. nihil enim bonū putare potuit quod eripi posset. **Nec Seneca.** Sed nunquit bene sensit ille de uxore cum illam non esse de bonorum suorum numero reputarit. **Profecto** eo sensit minus male quo habere uxorem modus habendi alienissimus diffinitur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **Cur** de amissione coniugis mestus es et tristis. scias quod si coniugem amissam patienter pariter et libenter deo dimiseris magis speciosam atque magis fecundam habebis sponsam. **Audi Cyrillum.** **Cum** quis inquit dimiserit coniugem inueniet diuinam sapientiam a qua procreabit spirituales fructus. **Nec ille.** Sed quales inquit fructus. **Profecto** primi et purissimi fructus eius teste salomone.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **Carissime** de bone uxoris amissione querularis. **Sed** non oporteret. **Nempe** et illud recuperabile damnus est. **Audi illum Senecam illustrem.** Bonam inquit uxorem amisi et respondet quasi alteri. **Inuenies** inquit si nihil queris nisi bonam uxorem. **Sorum** bona non potest reparari nec mater. **Uxor** aduentitium bonum est. non est inter illa que semel unicuique contingunt. **Aulus** tibi numerare possum quibus bonam uxorem lugentibus contingit melior. **Nec ille vir illustris.** eodem quoque pacto de boni mariti perditione potest uxor consolari. nam et ipsa meliorem poterit inuenire cum sic dare bono meliorem.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **Uxorem** vel filium amisisti. circa te. idcirco bene actum noueris. **Nimirum** ipsam naturalem erga propinquos affectionem etiam in uiris spiritualibus ita moderari difficillimum est ut non in alteram partem aliquatenus prolabatur. hoc est ut in medio consistens nec citra remaneat nec ultra mensuram debitam protendatur et frequenter subtractio rei amate ipsam amoris affectum ad se redire compellit et ordinem suum retinere. **Tecum** igitur fortasse diuinitus est actum quod et cum ezechiele propheta. cui scilicet a domino dictum est. **fili hominis** ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum et non planges neque mortuorum luctum facies. **locutus** sum ergo inquit propheta ad populum mane et mortua est uxor mea uespere.

Capitulum sextum continens consolationes super amissione liberorum.

Exto post premissa ad prefatam dominam consolatricem principalem accessit et alia persona tristis propter amissionem liberorum perturbata et querens consolari. **Cui** illa de suis puellis consolationis gratia septem deputauit.

I. CONSIDERATIO

Prima puella sic ait. **Q** homo si filios pdidisti es min⁹ habes curare quo damnuz hoc per equivalens est curabile. **V**is hoc scire. **A**udi illud qd in patrum libro de abbate jobanne in personis quorundam ipsum visitantium dicitur. **C**ur aduenerim⁹ inquit cum nos iam letus et omni cum gaudio tanq̄ natos proprio suscepisset. **H**ec ibi. **E**t ecce quid hijs in verbis de natis p̄zijs supponitur per qualem modum proprio natozum amissio in personis aliozum sanctiozum et excellentiozum esse remediabilis denotatur. **A**udi rursum et archiantistitem illum insignem ambrosiuz loquor ad p̄positum congruentius quosdam alloquentem. **N**on inquit minus vos diligo quos genui euangelio q̄ si suscepissem vos de coniugio. gratia quippe uehementioz ad diligendum q̄ natura. hec ille insignis. **D**eniqz filiozum amissiozum vicem supplere possunt filij adoptiui qui amissos facile possunt excedere in forma et mozum disciplina ac in omni virtute et valore. electione ipsozum ad hoc conferente et ipa adoptionis gratia sibi impensa liberaliter in bona merito affectione ad patrem adoptantem ipsos confirmando.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **V**t quid turbaris de amissione liberozum cum nihil tui ex hoc amiseris. id nanqz ita tibi patere poterit quemadmodum p̄ius per stilbonem nepte mea referente patuit d̄ uxore. **D**e liberis autem an sint boni vel tales permansuri ambiguum est. igitur et an sint in bonis tuis computandi immo q̄ nō sint tua bona aut minus proprie uidetur illustris seneca innuere. **A**mi si inquit liberos et respondet quasi adulterum sic locutum. **S**tult⁹ inquit es qui fles mortem mortaliuz. periere perituri. habebant illi cui⁹ magis erant q̄ tui. educandos tibi illos mandauerat. recipit illos nō abstulit. hec seneca.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **Q** homo karissime. vel mali fuerūt filij tui quos ploras vel boni. **S**i mali et de⁹ illos tulit de medio. de graui es ab eo onere supportatus. **Q**uomodo em̄ non grauaret eorum te malicia quozum ad min⁹ mala vita magna est confusio tua testante filio sprach. **C**onfusio inquit patris est de filio indisciplinato. **V**is autem scire coram quibus sit confusio. **D**efecto non solum coram hijs qui adhuc viuunt in hoc mundo. sed etiam et p̄cipue coram deo beata virgine et coram infinitis qui sunt in celo quos siquidem non latet indisciplinata eozum vita et tua circa ipos negligentia. **N**imirum christus virgo beata ac iohannes euangelista et siqui alij corporaliter sunt in celo non solum posse habent per intellectum cognoscendi. sed etiam per visum. **N**empe secunduz ea q̄ alibi declarāt. possunt illa q̄ corporaliter h̄ agūt suis oculis corporalib⁹ cernere ml̄tū clare nec visioz eozum seu ituitū vsqz ad

terram procedentem impedit localis distantia nec corporum interpositio quorumcunqz. et potest assignari ratio de utroqz. quia videlicet vident per visibiles species ab ipso deo si volūt sibi influxas. eo quidem quia diuina eius virtus ad nutuz assistit. Sed quid certe habito in visu ipsorum per diuine virtutis influentiam actu videndi. impossibile est quodcunqz obiectum illius actus ubicunqz locorum fuerit non videri. **¶** Porro si filij per mortem subtrahēti boni fuerant tunc min⁹ sunt lugendi. Nempe tunc de ipsis est sicut de virtuosīs fratribus sentiendum de quibus non longe patebit inferius. q̄ minime sunt lugendi.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **O** homo attendas q̄ quia secundum verbum pauli nunc dies mali sunt. magnum utiqz dei assequitur beneficium qui de presentis vite periculis in qualicunqz statu salutis euocatur. **I**d autem certum est impleri in puero quem de⁹ ante incursionem periculi de hac luce recipit tenebrosa. **Q**uid mi dixerim hanc lucem tenebrosam cum hic in tenebris et in umbra mortis simus constituti. **E**elix ergo omnino puer de quo a deo de seculo neq̄ rapto verificari potest illud sapientie. **R**aptus est ne malicia mutaret intellectum eius. aut ne fictō deciperet animam illi⁹. **E**ascinatiō em̄ nugacitatis obscurat bona et inconstantia concupiscencie transuertit sensuz. sine malicia dsummatuz in breui expleuit multa tempora. placita enim erat deo anima illius propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. **N**onne igit̄ est sine comparatione melius q̄ filij tui nunc careas momentanea consolatione et nihilominus etia⁹ nunc gaudeas in spe de futura et perpetua habenda cum eo maxima consolatione quam nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. q̄ q̄ tam res q̄ spes eterne hui⁹ consolationis per vltiorem eius vitaz periculo fuisset exposita et tu ex hoc nihil reportasses nisi dictam momentaneam et exiguam consolationem temporalem.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. **O** homo qui de filij cui morte turbaris recordare preclari regis domino familiaris cui dominus incerta et occulta sapientie sue manifestauit. et hui⁹ discas exemplo q̄d tibi ob mortem filij sit agendum. **S**ed forte dubitas quis sit ille. **E**cce dauid. est interpretat⁹ manu fortis. cui⁹ fortitudine⁹ aimi imiteris. **I**pse nāqz cū p̄ filio egrotate se vt regū libro legit̄ corā dño ieiunijs et lacrimis afflixiss̄. mox vt de illi⁹ morte nūciuz audiuit

de terra surgens lacrimas absterfit et de causa requisitus respōdit propter infantem cum adhuc viueret ieiunauit et fleuit si forte dominus eum donaret mihi. nunc autem quia mortuus est nunquam eum potero reuocare. ego magis ad eum vadam. ille vero non reuertetur ad me. Sic ergo fecit apponi mensam et comedit et cōsolatus est berfabee uxorem suam. Si igitur tu super filij morte cōsolari non vis ut sanctus dauid non eris sed ut rachel plorās filios que noluit consolari. Si consolari non vis ut verus xpian⁹ sis saltem non minus diuine voluntati conformis q̄ homo iude⁹ vel nō minus q̄ gentiles quidam quos exprimam. ad cōsolationē dispositus. Audi senecam. Stultus est inquit qui mortem mortalium deflet. nihil enim hic nouum aut mirum est. Hinc symacus patritius in epistolarum suo dicit q̄ anaxagoram phm grauis de filio nuncius a disputationibus non retraxit. de hoc enim refert valerius maximus q̄ audita filij morte anaxagoras. Nil inquit inexpectatū mihi annūcias. ego enim illum ex me natum sciebam esse mortalem.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella attendens maternas lacrimas alicui⁹ amare flētis propter puerum suum per nutricez oppressum vel alias casualiter mortuum ipsam verbis hmōi cōsolatur. Arbitros bona mulier q̄ sint multe virgines que pro sua virginitate prolem habere vellent tante sanctitatis quantam credunt Iohannem euangelistā vel baptistam habuisse. Quapropter est mirabile si non mater cōsolatur de prole sue profectu ad tantam sanctitatem quantam secundum ipsius xpi testimonium Iohannes baptista habuit vel ad maiorem proficiens. Sed quid. Profecto mor dum infans baptizatus siue bapuzmo fluminis siue sanguinis moritur. tunc in celo maiorem consequitur sanctitatem. quippe ipse dominus post multiplicem iohannis baptiste cōmendationem de ipso intulit qui minor est in regno celozum maior est illo. Ad quod sequitur plane q̄ si mater Iohannis baptiste propter filij sui sanctitatem sperasset per eius intercessionem iuuari in hac vita multo magis per intercessionem minimi infantis in celo sperare potest mater eius de celo iuuari ac per consequens de morte eius consolari.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella attendēs lacrimas cuiusuis parētis mortē infāntum suoz ppter fidē occisoz amare flētis sic ait. Persona sic amittēs filios etate teneros sup sua tristitia cōsolationēz pōt merito recipere. tū. quia de maturā mortē passo dicitur ut preferē rapē

est ne malicia mutaret intellectum eius &c. Vnde et de quibusdam pueris qui cum parentibus morte sunt preuenti a magno patre Augustino diffinitur quod in hoc eis diuina clementia prouidit ne diu uiuentes malorum patrum uestigia sequeretur. cum. quia talis pater res nosse debet infantulos suos seu tenellos filios in suo fore sanguine baptizatos. Sed quid. Certe quonia triplex est baptismus. fluminis. s. fluminis et sanguinis dicit ille sanctissimus Cyprianus. Hoc baptismus. s. sanguinis. in gratia maius in potestate sublimius. in honore preciosius. Nec ille. Nimirum ratio dicti potest esse quoniam uis enim preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius ceteris tamen paribus quorum rubeus sanguis propter fidei effunditur ad maiorem in celo dignitatem crescunt et proficiunt quam si solum fuissent baptismus fluminis baptizati. eo. s. quod in suo baptismus. s. sanguinis abundantiore humore gratie et calorem caritatis sibi infuse recipiunt. Simile plane habemus in natura. nam teste illo aristotile. Arbores fiunt magne iuxta mare rubrum. Hoc est autem ut dicit Albertus magnus propter abundantiam humoris et caloris. per rubrum igitur mare amarum mortem rubei sanguinis effusione causata et per abundantiam humoris et caloris abundantiore humorem gratie et calorem caritatis. et per arbores magnas magnos sanctos intellige et patebit tibi simile. Denique mater taliter ut premititur infantes suos amittens attendat ipsos sanctos esse quemadmodum occisos sub herode quos ecclesiasticum officium in secreta et in adpen da tales docet esse sanctos qui pro nobis habent orare maxime autem pro suis penitentibus. Nimirum cum diis et parentibus teste mundi philosopho equiualeas reddere non possimus. quanto ergo magis quam orare pro extraneis sancti pueri debitum in celo parentibus reddere suis precibus conabuntur. quorum quidem preces fusas pro parentibus iuxta illum filialem affectum quem deus ipse nature ipsorum indidit et per gratiam confirmauit. prona est diuina clementia exaudire. quemadmodum narratur papam semel et sibi astantes per effectam celeris et gratiose exauditionis approbasse affectum scolari paruali et nudipedis in terra stantis inferius ad fenestram papae sursum porrigentis arundini per secundam uel terciam arundinem prolongate alligatam supplicationem pro beneficio. hoc sine expresso ut matris sue pauperi et sex suis fraterculis posset subuenire. cuius pueri supplicationem astantes papae de arundine receperunt rogantes papam per eam signaret. quod papa supplicationi tali cum ipsis astantibus fauens continuo fecit mandans nihilominus uicecancellario quod ipsum scolarem pauperulum statim gratis de bulla expediret et per quantum diu hoc factum non esset ipsum in domo sua nutreret.

Capitulum septimum continens consolaciones sup amissione fratrum et sororum ac etiam propinquius vel remotius atinentium.

Primo post premissa ad dominam consolatricem principales accessit et alius tristis sup materia premissi capituli que rens consolari. Cui illa mox de suis puellis quatuor consolationis gratia deputavit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella tristem de bono fratre amisso consolans sic ait. Carissime me considero quod de fratre tuo quod tu mortuum ploras magis nunc gaudendi causam haberes quam dolendi. Considerationes sequere in materia simili illuminati viri magni Ambrosij. Nichil inquit habeo quod de fratre meo mortuo plangam. et habeo in quo gratias agas. letandum enim magis quam talem fratrem habuerim quam dolendum quam fratrem amiserim.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella similiter tristem de fratre virtuoso amissio sic ait. Attendas carissime quid de fratribus virtuosis sanctus loquitur Cyprianus. Non sunt inquit lugendi fratres nostri accensione divina de seculo liberati cum sciamus eos non amitti sed premittere. et occasionem non esse dandam gentibus. ut nos merito reprehendant. quos quos apud deum vivere dicimus. etiam extinctos et perditos lugemus. hec ille sanctus. Cuius sententie eleganti sermone beatus concordat ambrosius. Quid inquit te mi frater amantissime fleam. non enim perdidisti usum tuum sed commutavi. ante in corpore inseparabilis. nunc in diuiduo affectu. manes enim mecum ac semper manebis. nunquam te patria michi eripuit. nec michi patriam pretulisti et nunc alteram prestitisti. cepi enim iam non esse ibi. pergit ubi melior mei portio est. nunquam siquidem in me totus fui. sed in altero nostri pars maior ambo. Vterque autem eramus in christo in quo et summa vniuersitatis et portio singulorum est. Hec ille beatus pater.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ad tristem ait. carissime si fratrem perdidisti vel cognatum non turberis. Nam hoc damnatum recuperabile est. Nempe si natura te et alium fecit fratres vel cognatos gratia seu dei amor maioris virtutis est. Quod ergo per naturam habitum perdidisti. gratia recuperabit. multos tibi fratres vel cognatos faciendo. Audi quantum ad cognatos quid argumentosa illa cecilia arguendo concluderit ad tyburcium dicens. Hodie inquit te fateor meum esse cognatum. quia amor dei te fecit esse deceptorem prodolorum. Sicut enim amor dei michi fratrem tuum coniugem fecit. ita te michi cognatum faciet. Audi quoque etiam quantum ad sorores quid gratia deuotionis operetur. Ecce dixit agatha ad luciam. Sorores mea lucia deo deuota et. ubi sorores suam fatetur esse certe ut constat non natura. sed gratia operante. Veni quantum ad fratres in patrum libro de quibusdam non vane dicitur in prefatione. Sunt

ornati moribus et caritatis vinculis velut quadam germanitate cō
 stricti. hoc ibi Carere igitur te fratribus nō optet. Naz et cyrillus il
 le dicit. Si a germanis quos recesserit. a fratribus etiam et a sororibus
 sui appositi glutino spirituali obligatus multo in hac vita gratiosiorē
 recipiet caritatem. hec ille. Denique ad huius considerationis complemē
 tum non mediocriter faciunt illa que supra neptes mee de fratrum
 atque cognatorum carētia tradiderunt.

III. CONSIDERATIO

Quarta puella sic ait. Carissime si fratres aut sorores. patres aut
 matrem. uxorem aut plerumque perdidisti. non tristeris. Damna sunt
 recuperabilia. dummodo propter deum eos reliqueris. tunc enim in hoc
 seculo centuplum accipies teste salvatore. Omnis inquit qui reli
 querit fratres. aut sorores. aut patrem. aut matrem. aut uxorem.
 aut filios propter nomen meum. centuplum accipiet. et vitam eternam
 possidebit. Cur igitur tristeris propter dictam amissionem. et non po
 tius consolaris propter divinam promissionem. Nempe pro quolibet pre
 dictorum patienter et libenter propter deum relicto promisit tibi deus non
 solum centies. sed luca innuente multo pluries tantum. etiam in hoc
 tempore. Quo pacto forsitan inquiet. Ecce relicta sibi huiusmodi pro
 spiritualia data recompensabit que sunt quidem multo plus quam centu
 plum in valore. Audi insignem patrem Ieronimum predictum centu
 plum exponentes. Qui inquit carnalia pro salvatore dimiserit. spiritualia
 recipiet que operatione et merito sui quasi pro numero centenarium nu
 merus operetur. Alia quoque ratione si tamen alia possumus lucrum dicti cen
 tupli considerare. Ecce tu habere volebas vel habuisse sororem fratrem
 vel alium propinquum propter temporalem consolationem. quam in eo vel in ea habui
 sti. si modo pro eis et pro relicta pro te consolatione deus in hoc tempore
 consolationis homini tibi dabit. si pro quia. quod hoc implicite continet suum
 promissum tunc satis fecit tibi. ac si fratres sorores vel propinquos alios
 centum tibi daret. quarum personarum quolibet ita tibi consolatoria foret
 sicut illa quam amisisti. ex quo in habendo eam nichil intendisti aliud
 quam solam illam consolationem quam in eo habuisti. Sed nec censeas quod eam ami
 seris. sed sperandum est tibi magis quam deus eam tibi reseruet ad tuam pro
 perpetuam consolationem. Vnde nec dicas totum amisisti thesaurum quem habui super
 terram. Nam si verum dicitis de nullo potius confidere habes quam hunc the
 saurum tibi reseruet fideliter quam de deo. quippe pro ipso thesaurum tuum in
 celis melius reseruat quam interra. quemadmodum patet supra pro traditionem
 neptis mee. **C**ursus pro predictae diuine promissionis et adimpletionis
 verificatione etiam hoc est attendendum quod ipso siquidem actu quo ex ca
 ritate fratrem relinquo vel sororem siue matrem. diuine in hoc volun
 tati me conformans. plures acquirō quam centum fratres et sorores siue ma
 tres. Sunt enim michi taliter attinentes. omnes qui in celo vel in terra ce
 lestis patris voluntatem operantur. quippe non solum christo dicere conuenit.
 quicumque fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse meus frater
 soror et mater est. Conuenit autem hoc et michi me diuine voluntati

formanti. que sic vna cum eis ab eodem patre celesti ne dū crea-
tionē. sed spūalis pcreatōnis accepi originem Deniqz fratres sūt
adinuicez qui heredes sunt quidē dei. et coheredes xpi. Postremo
scias q et quedam alia p neptem meam supius expssa. ad cōsidera-
tionis huius oplementum faciūt euidenter.

**Capitulum octauum continens cōsolatōnes sup amissione seu
morte amici in genere.**

Octauo post pmissa ad memoratā sepi⁹ dñam consola-
tricem accessit et ali⁹ tristis sup amici amissione que-
rulando. q̄obrem illa ad cōsolatōnem eius octo eidē
de suis puellis deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo ppter mortem amici ploras. dic
queso qualis fuerit. fuit ne iust⁹ l̄ iniustus. Si iniust⁹ n̄ ergo
purgatoriū meruit vel infernū. Si infernuz ubi eius vindicabitur
mala vita. Si tu iustus et gaudium habe de ipi⁹ dei patris tui ius-
ticia. gaudiuz illud nec puenias quod in statu tuo potissimo ha-
bebis in celo. quippe illic letabitur iust⁹ cum viderit vindictam.
Verum si purgatoriū solum meruit cū de viro iniusto pferim mun-
danis rebus et actibus dedito. q̄uis tandem p finalez forte peni-
tentiā infernū euaserit. tñ nō est verisimile q̄ alias diutius viuēs
se in sanitate corpis emendasset sed magis peccata grauissime lue-
da in purgatorio de die in diē mag atqz mag accumulassz. idcirco
si ipm vnq̄ dilexisti eligas p eo necesse est min⁹ malū ac de morte
ei⁹ gaudeas p quā euasit malū mai⁹ tā culpe maioris q̄ p dñs pe-
ne purgatorij gūioris. **D**ozro si amic⁹ tuus iustus erat si hoc
cōfiteberis statim tibi cōcludit⁹ de morte. s. ipi⁹ nequaquā flend esse s̄
gaudendū p̄t mox soroz mea dilucide p̄docebit.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. De morte amici iusti ne q̄q̄ est tristand⁹
s̄ poti⁹ gratuland⁹. tū. ppter utilitatē suā qz picla et miserias
euasit. tum. etiā ppter nostrā qz liberi⁹ q̄ ante p nobis apud deuz
intercedit. **V**is scire qz prima hax rōnum in pposito locū habz.
Audi illustrē Ieronimū quandā deuotā viduā de morte mariti sui
q̄ similiter deuot⁹ fuerat cōsolantē **L**ucin⁹ inqt in breui cōsummat⁹
expleuit tpa ml̄ta. nos dolendi mag q̄ ille sum⁹ q̄ in plio stamus
vulnera accipim⁹ vitijs sordidamur. ille iam securus est. victoz te
aspicit in excelso et fauet laborātī et iuxta se locū p̄pat eodē cari-
tatis amore quo i terza quoqz oblit⁹ officij diuinalis sorozē habe-
re te cepat. **V**is vltteri⁹ scire qz scda dictaz rōnu in pposito locuz
habet. **A**udi itidem p̄fatū p̄rem. **S**i inquit nos amici iusti dilexe-
runt in hac vita vtiqz diligūt et i patria. nosqz meritis suis dirigūt
in via. hoc ille. cui ad idēz ppositū cōcordat magn⁹ p̄r augu⁹ deo
loquēs. **D**ñe inqt i sinu abrahe viuit nebridi⁹ dulcis amic⁹ me⁹.

tuis aut adoptiu⁹ ex liberto fili⁹ ibi aut viuit unde me multa ho
mutonem inextum interrogauit. **I**am qz non aurem ad os meum
ponit. s; os spuale ad fontem tuu ubi felix sine fine quantu potest
p auuiditate sua sapientia tua bibit. nec sic eum arbitroz ex illa in
ebriari ut obliuiscat^r mei cu tu dne qz ille potat memo^r sis nri. hec
pr ille magn⁹.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **E**cce homo q de morte amici gaudere po
tius debeas q dolere. si tamen deuz diligas sicut debes hoc
sic aduertas. **N**one em amas psonam aliq gaudet qn sibi volutas
illi⁹ innotescit et qd ab eo p iocali habere velit cui⁹ nolutati sa
tagit oplacere. **V**tiqz. **Q**uid ergo. **P**rofecto amicū tuū forsitan ca
ri⁹ quod in mundo habes iocale reputas. qd quidē si deo quez te
sup omnia amare pfiteris. acceptabile sit et placitū ei hoc quātuz
in te est cum gaudio p̄sentabis. **A**udi quo ad hoc illustrem Ieroni
mū. **S**i inquit nostros defunctos plangim⁹ quos tamē resurrectu
ros credim⁹ quid faceremus si mori tantuz p̄cipet deus voluntas
ei⁹ utiqz sola sufficerz ad solaciū cui nullum p̄ponere iubemur af
fectū. **I**dē quoqz alibi dicit. placeat hoī quidq̄ deo placz ob hoc
ipm q deo placet.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **O** homo si non vis deo libes offerre qd
reputas esse tuū. offeras saltem hylariter quod est suuz. **D**ico
aut quod est suū. **C**osidero em q de morte amici nequaq̄ adeo dole
res sed vl p indifferēti haberes si nō ipm reputares bonum p̄m.
et non tantū tibi creditum siue mutuatum. sic aut non esse restibus
patet veridicis. **A**udi venerabilem Ieronimū ubi prius. **N**ichil in
quit abstulit tuum qui recipe dignatus p̄m creditum suuz recipe
decur creatorē. et nichil aliud decet q creatori gr̄as agere mu
tuanti et dicere cum job. **D**ominus dedit dñs abstulit sicut domi
no placuit ita factum est. sic nomen domini benedictum. **S**ane ver
buz hoc. sic nomē domini benedictum sonat in gr̄az actionem et i
materia p̄pria excludit merorem et dolorem. **C**orro q̄ amicum
tibi creditum deo offerre vel potius ei reddere hylariter debeas.
hoc ita cōsidera. **N**imiaz decet de necessitate facere virtutez. quid
ergo. **N**onne nos om̄s necesse est mori. nā quis est homo qui viuet
et non videbit mortem. **S**ed etiam in breui mors veniet. **N**az sicut
dicit sanctissimus pater gregozius. breue est quidq̄ finem habet.
Sed et illustris seneca dicit. quotidie morimur. quia quotidie ps
aliqua vite demitur et tunc quoqz vita decrescit. cum crescimus.
In regum quoqz libro dicitur. **O**mnes morimur et quasi aque dila
bimur sup terram. **N**ichil igitur restat nisi de necessitate hac mori
endi facere virtutez et domino vite et mortis hac in materia exhi
bere hylaritatem. hylarem enim datorem diligit deus.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. **O** frater si vt verus amicus bonum amici

tui diligeres gaudere deberes quod ipse amicus tuus defunctus pro morte a presentibus miserijs et piculis esset liberatus. **A**udi venerabilem **I**eronimum se ad quedam que promiserat referentem. **A**ddit inquit et alia consolacionis prudentia que iaculis orbitatis occurrat. plangere namque deberem amicus de seculo recedentibus si seculi contra nos inimicicias minime sentiremus. ac nunc picitari volebat hunc qui dolet aliquem dormire et inter fluctus vite presentis videre cupit miserum laborare. **Q**uid ergo pro dormiente lacrimas fundis quasi nescias quid in teipso quotidie patiaris propter hoc enim et dominus discipulos admonere dicens. **S**i diligeretis me gauderetis utique quia vado ad patrem. **h**ec **I**eronimus. **Q**ui ne forte aliquis obiceret. quod dominus in morte lazari fleuit. postea subiugit. plane mortuum lazari fleuit sed non tuas lacrimas fudit. doluit lazari non dormientem. sed potius resurgentem et fleuit quod cogebatur propter alios saluandos seculo reuocare. **H**anc vitam dans ingemiscebat quam tu doles esse sublatam. contra lacrimas eius lacrimae tue pugnant et amor tuus amor eius non duenit. ille quippe nolebat quod diligebat laboribus reddere et tu amare credis cui laborum vis adhuc tormenta restare. **h**ec idem qui pius.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. **O** homo si de morte amici doles non facis ut amicus suus nec facis ut amicus tuus. id est tui ipsi. propter quod hijs suppositis amicicijs. scilicet ad ipsum et ad teipsum gaudere debes potius quam dolere. **V**is scire primum videlicet quod dolendo non facis ut amicus suus. **A**tendas ad ea que iam pro sorore mea sunt predicta. **A**tendas quoque nichilominus et ad nunc dicenda. **E**cce enim quando doles de morte amici. tunc quidem doles de diuina circa amicum dispositione. de qua tibi ut amico nequaquam est dolendum sed gaudendum eo quod nouit deus quod diu amico tuo expediat viuere et quando mori. contingit itaque tuo errore quod beneficio tuo amico diuinitus prouiso doles de quo quidem beneficio si amicus tui amicus esses gaudere deberes. **H**inc venerabilis pater **I**eronimus ubi supra plangimus inquit beneficia domini qui nouit quam nostre presentis infirmitati. hoc est quod dicitur ab ipso domino. scit enim pater vester quid opus sit vobis. hinc et magnus pater **a**ugustinus. **D**e salute inquit corporis mei quod diu quid michi sit utile nescio tibi domine hoc committo. **H**inc et **p**etrus ait. **O**mnes sollicitudines prouidentes in eum quam ipsi cura est de vobis. **D**oro vis scire quod dolendo de morte amici non facis sicut amicus tui ipsi. que sequuntur attendas. **D**ic michi queso quomodo is est sui ipsi amicus qui propriam utilitatem a summo ipsius amico prouisam recusat acceptare. constat certe talem ad seipsum amiciciam non habere. **S**ed quid. **C**erte de amici morte dolens videtur propriam utilitatem a deo sibi prouisam recusare. de morte namque amici frequenter

homini puenit utilitas in remotōne eius consistens quod ipm notabiliter impediret. Nimirum amici huius mundi frequēter impediūt iter salutis. Nam eorū diligentis se ad mundū alliciunt et eorū infortunia vel calamitates offendunt. Et ut ait magnus pater aug⁹. Sepe offenditur deus. ne offendatur amic⁹. Sit ergo nobis eorū subtractō tolerabilis. vel etiam grata. quorū presentia nobis est dispensiosa.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Tu qui mortem amici lugel contra te mirat nobilis sententia ciceronis. Non est inqt lugenda mors quaz immortalitas sequitur. Cur igitur sup morte amici nō recipis consolatiōem cum tu credas futuram omnium resurrectiōem in qua ad vitam reducuntur qui cum dolore amittuntur. Omnes quidem resurgemus testante apostolo. Hec autem consideratio debet esse lugentibus consolatiō secundum illud quod idem dicit. Nolumus vos inquit ignorare de dormientibus ut non cōtristemini sicut ceteri qui spem nō habent. Hinc et illustris vir Ieronimus ubi supra. Post p̄dicta inquit omnium gaudiorū summatio sequitur q̄ in resurrectiōne. s. inuicē nobis domino formante reddemur sicut scriptum est. si enim credimus q̄ ihesus mortu⁹ est et resurrexit. itaqz deus eos q̄ dormierunt p̄ ihesum adducet cū eo. Itaqz stupeo murum fidei tue penetratū vulneribus orbicatis quā scire debuerat spes resurrectiōis. nunq̄ enim cū dolore concordat spes. nec quicunqz iacturā sentit fides. hec vir ille illustris. qui et alibi dicit. Aduersus mortis necessitatē q̄ iter fratres diuidit carissima inter se noia crudelis et dura dissociat. hoc solatiō erigimur q̄ in breui visuri sum⁹ quos absentes dolemus. nec em̄ mors appellatur secundum apostolum. s̄ somnus. Hec itez Ieronimus. Hinc et insignis pater Ambrosius. Mortem inquit pbamus non esse lugendam quia ad modum somni a labore mundi requiescere facit in spe resurrectiōis. Idemqz rursū Cessabunt inquit lacrimae quia debet aliquid inter fidos et pfidos interesse. flectant suos qui eos impetuum interiisse existimant. quia spem resurrectiōis non habent. nobis vero quibus mori nō naturale. sed hui⁹ vite finis est. quia natura ipa repabitur in meli⁹. mortis casus abstergat omnes fletus. Hec ambrosius.

VIII. CONSIDERATIO.

Octava puella sic ait. O carissime amicum tuum cuius mortem tu deploras. vel extra deum dilexisti vel ipm tantummodo in deo carum habuisti. Si ipsum extra deum presertim dulci affectiōne et intensa dilexisti. tunc bene tecum actum est. et per consequens gaudendum. quia ex dicta dilectiōne. sequitur q̄ a deo fugitiuus eras. et per mortem illius dei ipsum auferentis. et te per hoc misericorditer ad se reuocantis miram erga te dignatiōem sensisti. Si vero ipsum tantummodo in deo carum habuisti nec sic tritari habes. quia ex tali dilectiōne sequitur q̄ ipm non amisti. **V**is dñtias

istas intelligere . pulcra auctoritate . et edificaciter ocludete . Audi magnum patrem augustinum . de quodam amico suo defuncto deum alloquentem . Dñe deus inquit opaueram olim amicuz societate studio nimis carz . s; nõ dum sic erat amic9 sicut est amicitia vera . qz non est vera . nisi cum tu agglutinas eam caritate in cordibus diffusa . dulcis tñ erat nimis studioz feruore . et ecce tu iminēs doctoz fugituoꝝ tuoꝝ de9 vltionū siml et fons misericordiaz q̄ ouertis nos ad te miris modis . abstulisti eum de hac vita sequitur . dñe beatus qui amat te et amicuz in te et inimicum ppter te . nullū em̄ carū ille solus amittit . cui om̄s in illo cari sunt q̄ non amittitur . te aut̄ domine nemo amittit nisi qui dimittit hec magn9 pater .

Capitulum nonum continens consolaciones sup fratru spiritualiuꝝ ac vniuersaliter sup amicoꝝ ab inuicem sepatōne et recessu .

Nono post pmissa ad dñam consolatricem principalē accesserūt simul alij duo tristes sup materia pmissi capituli querulātes quib9 ip̄a mox de suis puellis vnam vni et duas alteri p consolatōe impendēda assignauit .

I. CONSIDERATIO .

Prima puella ad vnū illoꝝ tristu sic ait . Aduerto q̄ de spūalis fratris tui a te sepatōne tristaris . sed si constans sis animo nõ oportet . Memineris q̄ in patrū collatōnib9 sic habet . Nec obest virili virtute fundatis p locoꝝ interualla disiungi . ap̄ dominum nanqz moꝝ habitato nõ locoꝝ vnitas fratres habitatoe coniungit .

II. CONSIDERATIO .

Secunda puella ad tristem secunduz sic ait . Tu doles de amici tui a te sepatōne vel recessu . Nescis q̄ ip̄e xp̄s qui dixerat discipulis Ego dixi vos amicos . quia omnia quecuqz audiui a patre meo nota feci vobis . ea notificatōne nõ obstante eisdem dicebat . Expedi vobis vt ego vadam . si em̄ nõ abiero paraclitus nõ veni et ad vos . si autem abiero mittam eum ad vos . Quis igitur inferior discipulis nūc p̄sumet absqz nõ talis et tanti . non tam sancti . non tam pficui nõ tam celestis . sed exigui . sed carnalis . sed terrestris . sed vel in aliqua parte vitōsi et peccantis amici recessu illum supremum paraclitum consolatozem optimum se esse recepturum . Mirum secundum mentē gregorij illius egregij . Tanto quisqz a superno amore . et p̄sequens consolatōne disiungitur . quanto inferius vt in p̄sentia carnalis amici delectatur . Gaudeat igitur p̄uidens amator vel amatrix de carnalis amici recessu atqz ip̄m eligat p̄ habendo celestis pacliti accessu .

III. CONSIDERATIO .

Tercia puella ad eundem tristem sic ait. Tu qui de sepatōne ab amico vel amica nūc doles. de p̄senti dolore forsitā solatō : nē recipes si nō timeres q̄ dolor tuus augetur. aut ita intensus p̄lixiori tpe duraret. s̄ scias timorē huiuscemodi vanū esse. et sup me cogites q̄ dolebis. cras min⁹ et itez minus pot̄ cras. s̄ et ha beas p̄ certissimo q̄ tandē minime dolebis q̄q̄ in oblivionē circa hanc materiam veniet omnis dolor. quippe p̄verbialiter dicitur. Remotū ab oculis remouet et a corde.

Capitulum decimū d̄tinens solatōnes sup infidelitate ama : sie v̄l v̄rozis ratōe suspecte ad alterz habite familiaritat̄ causan tis incertitudinem p̄lis ac sup certo adulterio diugis.

Decimo post p̄missa ad d̄nam solatricez p̄memoratam accesserūt simul tres alij tristes diuersas tristicie cau sas habentes. sup quib⁹ iuxta materiā p̄missi capituli petebant solari quib⁹ illa hui⁹ rei gr̄a iux ipsorū numez tres de suis puellis mox adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad p̄sonam tristē de amasia v̄l amasio q̄rulantez sic ait. O homo qui amasiā habes nescis q̄ puer es. imo q̄nq̄ hoc in articulo parū differs ab infante nisi forte in hoc q̄ infans loqui nō potest. tu uero loqui non audes. q̄p̄ter ut tu loqui uales as atq̄ audeas indiges velut infans ablactari. lacte etenim cui⁹ : us tenuis delectatōis. et nō solido cibo diuine refectionis es nutritus ab vberibus seu penes vbera mulieris. Nutritus inq̄ es. et proculdubio male nutrit⁹. Cur male inquires. Profecto q̄ n̄ ad augmentum p̄fectōis. sed prozsus ad detrimentū om̄is virtutis ani mi virilis. Es quidem effeminatus. nec mix̄ quia cor perdidisti. Quocirca iterum dico q̄ indiges vel aliquo remedio ablactari a lacte. Quonam inquires remedio. Ecce in quo tu turbaris. in eo re : medium inuenis. q̄ scilicet hec quam nullius nisi tui volebas esse amasiam facta est alteri familiaris. ac tibi infidelis. Id autem est salubze remedium vt causa tue ablactatōis ad resumptōnem ani mi virilis ad p̄fectum virtutis. eo quidem q̄ est occasio vt ad cor perditum reuertaris. Dozro que amasium habet alteri amasie faili arem. etiam hec ob illius infidelitatem. occasionem habet cor pai us perditum recuperandi. ac contraria affectōne seu potius infe ctōne fugata. ita se ad om̄ez p̄fectōez q̄toci⁹ disponendi.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad tristem de infidelitate v̄rozis alteri viro fa miliaris querulātez sic ait. O homo ex querela tua considero q̄ suspitio qua v̄rozem tuam alteri viro familiarem tibi reputas in fidelē. p̄cipaliter te cruciat. inq̄tū de p̄cle sua an illa etiaz tua sit. anq̄ in bonis tuis succedere debeat te facit dubitare. S̄ esto q̄ per illam suā familiaritatē vens tuis heredibus derogetur hoc

te desoletur quod non ex culpa tua. neque enim iniquitas tua neque peccatum tuum. Si uxor tua culpabilis est. peccati sui omnino portet quantum ad modum et ventris prodeat illa ueri sui filijs. prodeat et conscientie sue sicut potest. Nec causeris quod res tuarum substantia multis forte laboribus adquisita ad non uerum transeat heredem. Hoc enim si non pro monachatum in quo ipse spurcius pro te tanquam pro suo uero genitore dominum exorabit. nec aliter remedietur quouis modo. ipsum heredem putatum uel in corde poteris in filium adoptare et tanquam tibi a deo datum tam in uita quam post mortem de tua substantia enutrire. sperans hoc a domino in emendam acceptari. si quid forsitan circa curam pauperum neglexisti.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tristem de uxoris adulterio querulantem sic ait. Carissime tu quod propter uxoris adulterium cruciaris si attendis ipsum pro honore tuo derogat et pro consequens te humiliat hoc ipso desoleris. quod humiliatio tua uia est ad uirtutem humilitatis pro qua apud deum maximam exultationem consequeris et ab hominibus uxoris uitupium in laudes tuas retorquetur. Rursum qui dictum malum patris si nil aliud consequaris saltem facile cessabit zelotipia tua que quam plurimum adicit ad tuum cruciatum. Est tamen et aliud remedium. scilicet iudiciale quo mutare poteris sortium tibi graue. quo etiam sub hoc preteritu. quo ad cohabitacionem non solum a persona uxoris liberaberis uerum etiam ab omnibus alijs conditionibus eius malis quarum quidem plurimas contingit communiter in mulieribus reperiri. quod si ob hoc a carnali actus coniugalibus delectatione te opteat abstinere. dummodo ab hac et omni alia consimili abstineas propter deum omni dubitatione remota scias quod spiritalem et omni carnali inconuenientem recompensationem recipies adhuc in terris constitutus in illo. scilicet centuplo quod saluator repromisit. Qui inquit reliquerit uxorem propter nomen meum centuplum accipiet. scilicet in hoc tempore testante luca. nec dubium quin hoc in uerbo saluator intendat non tam de persona uxoris relinquenda quam de actu carnali. a quo propter deum abstinens censendus est utique uxorem reliquisse. Nam et uenerandus pater Ieronimus sensum uerbi saluatoris manifestans carnalia in genere dat intelligere pro uxorem. Demum ad aliquos sanctorum conuertere uel sanctarum et pro infidelitate uxoris desideres et deuote postulas tibi fideliter apud deum. katherinam uel agnetem aut aliam uirginem sanctam immo potissime ipsam dei genitricem reginam uirginum assistere pro quibus spondeo quod libenter facient et ut reos quantum desolationis uxoris infidelitas tibi subtraxit plus in centuplo et uerius in millicuplo consolationis tibi adiciet uirginum fidelitas predictarum. Quod si maritus sit adulter uxor zelotipa alias autem proba et honesta consimilia predictis consolationum remedia

poterit inuenire et pro finali querat audacter. Iohannem in celis unum vel alterum. Detrum etiã siue paulũ immo et ipm xpm sanctuz sanctorum et in recompensaz infidelitatis p marituz sibi facte fidelitatis consolationem inapportionabilem poterit expiri.

¶ Capitulum vndecimum continens consolationes sup amissione infidelis amici vel amice ac pditõne fidelitatis seu amicicie multo tẽpore impense.

Undecimo post pmissa ad dñam consolatricem principalem accessit et alia psona tristis sup materia pmissi capituli desiderãs consolari. Cui illa mox de suis puellis consolationis gratia duas deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Carissime de quo tu tristaris res est nõ trisabilis. perdere nanqz amicum infidelem est nõ perdere. sicut pdere hominez mortuum. Item pdere infidelem amicum nõ ẽ amicum pdere. cum infidelitas sit contra amici ratõnem. sed est pdere ñ amicum sicut hoiem mortuum pdere nõ est pdere hominem s; non hominem. Non est etiam dolendum de fidelitate amissa quia nulla vera fidelitas amitti potest. Si autem erat fidelitas inordinati amoris talẽ amittere nõ est fidelitatẽ amittere s; infidelitatẽ et p infidelitate pcius ab amico non recipere. quod pfecto eo debet esse solatorium quo est bonum. aut em recipetur in pcius similis infidelitas hanc non recipere bonum est. aut in forma gratitudinis vera recipetur fidelitas. Hanc p sua infidelitate ñ recipere melius est q̄ recipere quia bonum est nõ inire illicitum detractum etiã cũ lucro temporalis. tale enim lucrum sequitur magnum damnum. s. in pscnti amissio virtutis et in futuro pena purgatorij aut inferni. et si dolendum est de amissione pteriti temporis. gaudendum tamen est d nõ amissione temporis illi pterito succedentis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nõne qd xps dei virtus et dei sapientia sibi fieri elegit etiam tibi fieri sapienter eligeres tanq̄ bonuz An non proptus bonum quod sapientia eligit pscntim dei qdqz nec virtus dei infinita tanq̄ malum impedit. Earearis hoc necesse est bonum esse ac proinde si id tibi acciderit minime dolendum neq̄ tristandum. Sed quid. Pfecto cristus dei filius unigenit⁹ equalis patri pro salute hominum quorum multos ingratos fore psciscuit mortem passurus de celis descendit et in terzis constitut⁹ quosdam discipulos p omnibus alijs elegit quibus tanq̄ amicis singulariter familiaribus quecunqz audiuit a patre notificauit. doctorzel quoqz et vera mundi lumina eos fecit. miracula eos facere docuit. potestatem ad eiciendum demonia eis tradidit. pprium suum

corpus in edulium et sanguinem in poculum eis prebuit. spiritum sanctum eis misit. et pro alijs precibus spiritus et breuiter pro carissimis eos habuit. et nichilominus quod ipsi eum desererent dum ab eo fugerant. immo quod per iudam traderetur et omne beneficium ei impensum perderetur. hoc elegit quia libere hoc voluit. quomodo ergo si simile aliquid tibi accidit. si ab amicis desertus es si ipsam amicitiam seu fidelitatem eis impensam perdidisti cum sit bonum utpote ad tuum principium exemplare et finale te reducens et ad desertionem mundi et celestium amorem te inducens. quomodo inquam tale bonum te poterit contristare presertim cum exemplum christi te in talibus ad oppositum tristitie debeat merito inclinare. Audi magnam Ambrosium. Voluit inquit christus deserere. voluit prodire. ab apostolo suo traditur. ut tu si desertus fueris a socio proditus ab ipso moderare feras. tuum errasse iudicium. perijsse beneficium. Nec ille pater.

Capitulum duodecimum continens consolationes super inenitabili mala societate.

Duodecimo post premissa ad sepedictam dominam consolatorem accessit et alius tristis de mala societate perturbatus. cui ipsa de suis puellis mox quatuor ad ipsum consolandum deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Tu homo de mala doles societate. sed hoc scito. quod hec intantum valet in quantum ad virtutis exercitium conferat. unde iuxta egregij patris gregory sententiam mali utiliter tolerantur. Tolerandi inquit ubique sunt proximi. quia abel fieri non valet quem chaim malicia non exercet. Ecce dicitur abel de quo dicit scriptura. Respexit dominus ad abel et ad munera eius. per hoc autem dicte gregoryane sententie supradictum apte datur intelligi quod bonorum operum munera ante conspectum diuine maiestatis tanto sunt magis grata et accepta quanto eorum cum quibus habitant maior fuerit malicie repugnantia.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nescis quod sicut equorum cursum. an. scilicet in directum currere consueuerint. an tanquam umbrae laterales diuertere. non contingit melius experiri quam si in cursu alium equum motu sibi contrario habeant obuiantem. sic et homo bonus per malorum societatem tanquam sibi contrariorum tanquam contrariis motibus ipsorum incurfantium incopabiliter melius quam bonis tantum associatus virtutum suarum vires experitur. propriarum autem virium experimentum habere. nonne hoc est unum de bonis maximis estimandum. Nimirum et in nonnullis ludis militaribus solet militares vires et actus suos experiri

T

ut si in hijs pbatū fuerint belloꝝ piculis minus piculose et mag
imptereite se exponāt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O carissime si non meis soleris ex verbis
Audi illustrem Ieronimum sup maloz societate cōsolantem.
Qui inquit bonus pmanet non polluitur si malo societ. s; qui ma-
lus est in bonum duertitur si boni exempla sectetur. Nec ille vir il-
lustris. et nōne magnum bonum innuit quod in mali p bonum cō-
uersione d̄sistit. duertit quidem scoziam in aux purum. tenebram
in lucem. Nōne malicia peccati est scozia et caritas aux ignitum
de quo ī apocalipsi. que caritas de corde puro recedēte scozia ad
modum auri depurati facit habentem esse eaz. Nonne facit d̄uer-
sio q; de nōnullis ad deū d̄uersis dictum est. eratis aliquando te-
nebre nunc autem lux in domino. certe sic. et ita. quantum ad pro-
positum patet consolatio.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Scito frater ad magnum honorem d̄fer-
re in mala societate bene viuere. Audi illum Clareuallensem
Non inquit mediocris tytulus virtutis inter p̄auos bene viuere
et inter malignantes innocentie retinere candorem et moꝝ vnita-
tem. Nec ille et nunquit bene. certe sic. Nam et lilium inter sp̄mas
signanter d̄mendatur et incōp̄abilis virgo ei cōparatur

¶ Capitulum tredecimum d̄tinens d̄solatōnes sup carentia hūa-
ni fauoris ut quando quis ex sua tediosa et ingratiōsa conuersatō-
ne nec curatur nec diligitur a quibuscunq; alijs.

Tredesimo post p̄missa ad p̄efatam d̄nam d̄solatricez
illustrem accessit et aliud tristis sup materia p̄missi ca-
pituli sperans p̄ eaz d̄solari. Et illa moꝝ de suo comi-
tatu tribus puellis impat ut ipsum d̄solentur.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaq; puella cum in querela dicti tristis vnuz implicite
d̄tineatur antecedēs. et expr̄imatur d̄ns. ad āncedēs quaten⁹
ipm d̄cernit tristē respiciēs sic ait. Aduerto amice p̄im causaz tue
tristicie. Aduerto q; tediosus es et tua ad extra d̄uersatio min⁹ est
ḡrosa. S; hoc queso non moleste feras. cogites de deo createore q;
ipe fecit nos et nō ipi nos. cogites et hoc q; non est dare aliqd pu-
re malū. non turberis itaq; q; natura seu potius auctoz nature de⁹
te fecit talem. scilicz iḡrosū ad extra. rudem quidem et rusticanū
Sperandum tibi profecto est. q; supnozū suoz intuitu oculoꝝ
te gratiose respexerit ad intra. ad interius. scilicz tuum conseruā-
dum lumē qd in te est ne illud ventosa aura fauoris hominum ab
extra spirante forsitā extingatur. Si sit tua conuersatio ingratiō-
sa in terzis. sit tua in celis cōuersatio. que et si humana non fuerit

vel hominibus grata. meliori forte celestis esse poterit et diuina.
Nimirum licet secundū mundi sapientē diuina quedā virtus et op-
 ca opponatur bestialitati. non tamen sic opponitur ipi homini be-
 stiali. quo minus hec simul stare possint. et quod homo sit exterius be-
 stialis. et interius diuinus et celestis. **S**is ergo libenter foris rusti-
 canus. interius autem diuinus. **C**areas libenter tanquam tediosus gra-
 tia humani solacii. ut deus solacii et totius consolatiois tecum sit in-
 terius. et tu secum superius. ut sic illorum cuiuslibet a quibus despi-
 ceris. ut minus graciosus dici valeat illud poeticū. **S**i quadam vir-
 tute nites ne despice quenquam. **E**x alia quadā forsitan ille nitet. deni-
 que graciosus ad eum sic sepe diltrahitur. quod ab intra gratis totaliter
 vacuatur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad premissi antecedentis dominus respiciens sic ait
Carissime amice bona cura erit si te nullus curat. vel si tanquam
 acharis a nemine diligeris. aut enim amas diligi et curari. aut non.
Si non tunc tanquam non turbatus consolatioe non indiges. **S**i vero il-
 la amares. profecto reamares. siue personas te diligentes. siue ip-
 sas earum dilectiones et amores. in quo casu multo tibi salubrius est
 non curari a multis vel diligi quam ab eis diligi et curari. **N**epe persona que
 libet te diligens. imo omnibus eius dilectio tibi grata. depredatur aiaz
 tuam. id est ad se raperet aliquid tui cordis. ac te periculosius capti-
 uatur. **I**ta nimirum quod cor tuum minus deo coniunctum esset. quo pro con-
 sequens minus illi bene esset. minusque eius carismatum dona percipe-
 ret. **D**ices forte. Idem michi est periculum si non diligar. quam diu tamen dili-
 gi appeto. et tanto perius valeo. quanto minus habeo hoc quod ap-
 peto. **N**equaquam ita est carissime. esto namque quod diligere appetas cum non di-
 ligeris. non tamen tam periculose caperis. sicut si tu actus diligereris. tunc
 etiam passio tui appetitus augetur. et prosequens cor tuum magis ca-
 peretur. laceraretur. ac bonis spiritualibus priuaretur. **V**is habere ex-
 emplum. **E**cce auarus si diuitias quas appetit consequatur artius ipas
 amat. et crescente cum ipis appetitu minus quam si ipas non haberet satiat.
Auaro etenim ut dicunt sancti tamen deest quod habet. quam quod non habet. **S**i
 igitur non satiat pro illud quod non habet. nec pro illud satiabitur quod iam
 habet. **S**imiliter si dum non diligeris diligere quidem amares. **A**mplius
 ipsum amares. si diligere te sentire. **Q**uo vero amplius ipsum amares. eo
 amplius amore captus esset. et a deo etiam eo amplius elongatur. maiores
 in bonis spiritualibus iacturam incurzeres. atque plane in hunc modum sim-
 pliciter minus bene valeres. quam si exiguum hoc quod appeteres scili-
 cet fauorem hominum memetaneum non sentiret.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tristem ait. **D**e hoc pro certo quod tu non curaris.
 quod ve non diligeris dixerit sicut velles. hac re bene prospecta digne non
 deberes. quare. profecto quia securissimum est. **N**imirum ille qui multum

curatur ad illum respectus habet. ad illū multoz oculi diriguntur. Quales. Proculdubio quasi oculi basilisci intoxicatis et occidentis. nec oculi respectuū amicos min⁹ occidunt q̄ respectuum emulorum inuidoz. s̄ p̄certo multo magis. ob hanc forte causam dicit sponsus ad sponsam in canticis. vulnerasti cor meū i uno oculo tuoz. s̄. oculo amoris. Ob eandez quoqz causas ne incurrat piculū videt⁹ sponsus a spōsa petere tanq̄ ab amica. dicens. Auerte oculos tuos a me. qz ipsi me auolare fecerūt. et nōne bene dictū ē Profecto sic. oculi nanqz amicabilium respectuum faciūt auolare distātius. hoīem. s̄. a deo suo hoīem etiā a seip̄o faciunt hominez nō in se sen apud se in suo pp̄rio comodo remanere. trahunt ad exteriora in quibus nō est vera hominis mansio. s̄ pot⁹ transitus p̄ egrinus. et multo melius esset homini manere in se et ap̄ se in sua pp̄ria mansione. q̄ mentetenus euagari.

Capitulū decimumquartū cōtinens d̄solatōnes sup̄ derelictōe tā ab amico vel socio q̄ vniuersaliter ab homine quocūqz alio.

Quartodecimo post p̄missa accessit rursuz alius tristis ad dominam d̄solatricem que mox ei super materia p̄missi capituli querulanti de puellis suis duas p̄ eius d̄solatōne deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo aduerto qz graue est tibi ab amito derelinqui ratōne p̄sidij alicui⁹ p̄ ip̄m habendi. S̄ hoc nō oportet. nempe refugere poteris cū spe certa ad p̄sidium fortioris. Audi magnū ambrosiū. de diuina inquit miseratōne tūc sperandū ampli⁹ est. cū p̄sidia hūana defecerint. Nec ille. et hñ quidē. derelictus em̄ ab hoibus non est desert⁹ a deo qui ip̄m i gratissima habitatōne d̄seruat. s̄. in seip̄o. Audi magnum patrem Augustinū. Deus inquit medicamentū est non sano regula est p̄rauo. lux est tenebrato. habitatō est deserto. Nec pater ille. et ecce q̄ multipliciter deus est p̄sidio. s̄. non sano p̄ medicamētuz. p̄rauo p̄ regularē vitā. tenebrato p̄ lucem internam. deserto p̄ habitatōnem gratissimaz. q̄ scilicet est ip̄e. nimirum in ip̄so viuimus mouemur et sumus vt dicit scriptura.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad tristem sic ait. Sup̄ derelictōe ab amico cōsolatōem queris d̄solatōne huiuscemodi diuites nō indigēt. Diuitib⁹ siquidē multi sunt amici. Diuitib⁹ assistūt plurimi. Sunt qui diuitib⁹ vltro se ingerunt nō rogati. S̄ reuera multo min⁹ q̄ diuites habent paupes de sua derelictōne querulari. Dūmodo nō a quo vl̄ a quib⁹ derelicti. sed magis attenderint cui sunt relictī. Cui inquires. Profecto relictī ei qui teste scriptura dicit homini in se confidenti solis p̄sentibus necessarijs contento non te deseraz neqz derelinq̄. relictī sunt ei q̄ sedz sup̄ tronū et iudicat equitatez. qui sol⁹ laborem et dolozes d̄siderat. adiutor in tribulationibus.

tibi inquit psalmista derelictus est paup. An nescis q̄ hoc sponsa veridica ecclesiam loquor. clara voce p̄nunciat decantādo cantu suo ecclesiastico suaueq̄ sonāti modulādo. Deus inquit qui sedes sup̄ tronum et iudicas equitatem esto refugium paupm̄ in tribulatione. quia tu sol⁹ laborem et dolozē cōsideras. Tibi em̄ derelict⁹ est paup. pupillo tu eris adiutor. S; p̄fecto deo derelict⁹ qui adiutor in tribulationib⁹ extat. qui solus laborem et dolozem considerat. qui et iudicat equitatē. est minime derelict⁹. est nimis potius feliciter benedict⁹. Siquidem si maledict⁹ est qui cōfidit in homine. sequit⁹ quasi a sensu cōtrario. q̄ is benedict⁹ est qui cōfidit in domino cui derelictus est.

Capitulum quindecimum continens cōsolatōnes desolati hominis aduersa patientis sup̄ carentia amici cōpatientis et cōsolantis ac vniuersaliter sup̄ carentia terrene cōsolatōis.

Quintodecimo post p̄missa sepe dictam dominam desolatricem tristis quidam alius p̄pter defectum cōsolatōnis requisivit. cui p̄tinus illa de puellis suis quinq; cōsolandi gnatas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella tristi sic locuta est. Tu de carentia cōsolantium et cōpatientū querularis. S; dic michi quisnam aliorū h̄mōi habeat cōpatientes atq; cōsolantes. Q; si nullum habere p̄spexeris. leue erit quod quereris. leui⁹ em̄ cōmunia tangūt. animaduerte igit⁹ p̄pens⁹. potest ne quisq; habere dolozē cōpatientem. aut etiā cōsolantem q̄ cōstat non habere vel cōsiderantē. Minime inquires. Quomodo em̄ esset dolentib⁹ cōpassi⁹ qui dolozē nō est cōsiderati⁹. neq; q̄ certe. q̄ admodum nec medicus qui signa causasq; dolozē nō cōsiderat potest esse curati⁹. S; ecce scrutare scripturas et videbit⁹ in hoibus nemo q̄ vel cōsideret labores et dolozes cuiusuis etiam aliorū. hoc si q̄dem sponsa illa veridica quā sp̄s edocet veritatis. vti p̄zi⁹ neptis mea recitauit. testat⁹. deo loquēs. tu inq̄t sol⁹ laborem et dolozes consideras. excludit itaq; aut saltem nichilipendit vt minimam vt tenuem nimis. aut sup̄ficialem cōsideratōnem aliorū. quo vero cōsideratōnem excludit aut nichilipendit eo omnes eorū cōpassionem atq; cōsolatōnem videtur p̄ter exclusisse. aut tanq; nichiluz censuisse.

II. CONSIDERATIO.

Secunda itaq; puella ait tristi Carissime patruz librum legito. et in eo doceberis quid sit tibi faciendum. Vide p̄mo rubricam quandam de eo q̄ omnis qui tribulatur vel temptatur soli deo se committat. Post hoc vide quod iuxta titulum textualiter sequitur in hec verba. Interrogauit senem quidam dicens. Si fuero in aliquo loco et nata fuerit michi tribulatio et non habuero cui me committam. et indicem passionem meam. quid faciam.

Et dixit ei senex. Credo in deū quia ipse mittet angelū suū et grām suam et ipse tibi est consolatio si in caritate rogaueris euz. Audiui em̄ quia sciti tale aliquid factum est. Erat em̄ quidā ibi qui sustinebat temptatōnes et non habens fiduciam in aliquo cui confiteretur. p̄bat a sero melotem suū ut discederet. et ecce nocte apparuit ei grā dei in specie virginis et rogabat eum dicens. Nusq̄ vadas s̄ sede hic mecum. nichil em̄ mali fit tibi ex hijs que audisti. qui credens verbis eius sedit et statim sanātū est cor eius. Et frater quidā erat in loco qui dicitur cellas et venit sup eum temptatō et si quis eum videbat nec salutare volebat. neq; in cellā eum recipe. et si opus habebat. panem nemo mutuabat ei. venit aut̄ semel d̄ inesse et nec panes habebat in cella sua et i omnibus grās agebat deo. Vidēs autem deus patientiam eius abstulit bellum temptatōis ab eo. et ecce quidam statim ostium eius pulsabat trahens camelum onustū panibus ab egipto. quod cum vidisset pater ille cepit flere dicens Domine non sum dignus vel modicū tribulari et cum transisset tribulatō eius. tenebant euz fratres p̄ cellas suas. hec in dicto libro et nonne intelligenti est satis dictum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tristem ait. O homo carissime de hoc tristior q̄ tu tristaris de carentia terrene consolatiōnis. Nonne experientia docet q̄ qui terrenam paratam habet consolatiōnem admodum abstinere difficulter quin ea etiam utatur. ex quo sequi solet q̄ celesti mox priuatur. teste nanq; p̄re clareuallis. delicata ē diuina cōsolatio que non datur admittentibus alienaz. habemus huius rei figuram optimam libro Iosue. ubi dicitur q̄ filij israhel comederunt de fructibus terre. ex quo quidem expresse ibidem innuitur p̄positi consequentia. nam dicitur ibi. q̄ postq̄ comederunt de fructibus terre defecit manna. Manna quidem datum de celo habēs in se omne delectamentum et omnis saporis suauitatem. aptissime signat celestem seu diuinam consolatiōnem ultra modum delectabilem. fructus aut̄ terre terrenam qua quis fruit̄ signat delectatōz. q̄ ergo manna deficit dum fructus terre comeditur apte quidez signat diuinam consolatiōnem deficere vel non dari ei q̄ terrena cōsolatiōne fruitur siue satiatur.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad tristem sic ait. Tu consolationem cōsideras. cur ergo non magnam. cur non optimam. dices forte que naz esset illa aut cuius tanq̄ cause. De defecto eius qui consolator est optimus qui nisi ponamus obicem consolatur nos in omni tribulatione nostra qui etiam est deus appellatus totius consolatiōnis ad quem psalmista. sermonem dirigens. secundum multitudinem inquit dolo. in corde meo consolationes tue letificauerunt

animam meam. huiusmodi consolationi quidem obicere ponimus. quoniam humanam et terrenam consolationem desiderio quærimus et in effectu recipimus. Nonne hoc prius per sororem meam audiuisti declaratum. Non igitur ponas obicem per consolationem terrenam et mox habebis consolationem scilicet hic plenam et in futuro plenissimam. nempe et hic euacuato quod ex parte est quantum patitur status presens. veniet quod perfectum est. Docet hoc natura. vincit et scriptura. Quantum enim ad scripturam idem videtur iudicium de uno sicut de alio temporalis. Secundum enim scripturam qui propter deum reliquerit domum aut agrum centuplum accipiet in hoc seculo et in futuro vitam eternam. Sed non est maior respectu de domo vel de agro quam de alio temporalis propter deum relicto. qui ergo propter deum omnem consolationem terrenam reliquerit centuplum accipiet in hoc seculo. quod qui necessario erit aliquid extra omnem consolationem terrenam. igitur recipiet in hoc seculo centuplum quod erit aliquid celeste seu diuinum. Si dicatur verum est quod centuplum recipiet. sed non sequitur quod centuplam consolationem. Si inquit sic dicatur non valz. nonne enim in marco dicitur nemo est qui reliquerit domum aut fratres. etc. qui non accipiet centies tantum nunc in hoc tempore domos aut fratres. etc. Si igitur est iudicium de quocumque alio temporalis propter deum relicto sequitur quod centies tantum de consolationibus accipies. que utique celestes erunt vel diuine eo quod sint extra numerum relictarum. scilicet omnium terrenarum. Docet autem propositum et natura. Nonne enim videmus in natura quod vacuum cursum nature mutat. ut in multis patet effectibus mirabilibus. quando igitur euacuaberis seu vacuum fueris per remotorem a te re et desiderio omnis consolationis terrene. puta ut verbis utar magni patris. quando talis fueris quod procul nichil terrenorum te delectat. tunc perfecto abundantiam recipies celestis consolationis et diuine. Nempe sicut naturalis vacuitas si esset faceret aureum cithum argenteum siue plumbum quod si sue nature oblitum ascendere ad speram ignis et ibi igniri et totaliter resolui. et in ignem conuerteri. Ita moralis seu spiritualis vacuitas cor tuum facit contra innatam inclinationem ascendere in deum qui ignis consumens est et in illo igne inflamari et liquefieri spiritualiter et conuerteri. fierique diuinum seu quodammodo deificatum iuxta hoc psalmitate verbum. Ego dixi dii estis.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella cum sorore sua predicta multum concordans sermonemque eius magis explicans et declarans sic ad tristes ait. Si tu careres hominum consolatione fac de necessitate virtutem. ita ut nec velis huiusmodi recipere utpote generoso tuo spiritui non condiganm humanam consolationem. Sed potius si occurrerent consolantes dicas eis cum sancto Job consolatores onerosi omnes vos estis quemadmodum et maria illa que unxit olim pedes

V

ihesu de angelis ad consolandum ipsam missis teste origene dicebat. Omnes isti sunt michi onerosi consolatores grauāt me et nō consolantur. ego quero consolatores et creatorem et ideo quis est michi ad videndum omnis creatura. nolo angelos videre nolo cū angelis manere qui possunt dolorem augere et nō penitentia delere. Si ceperint michi multa narrare et si voluero illis ad omnia respondere timeo ne amorem meum magis impediant quā expediāt. hec de illa origenes. **O** felix meriti maria **O** si omnes persone vel xpo despōsate essent sic disposite. nec diligerent per misera ac piculosa consolatiōne humana tota die ne dicam cū angelis sed magis cū nūcijs sathane garulare. **S**i itaqz humanas seu terrena consolatiunculās spēte declinaueris et respueris ad solū deū per consolatiōne recurrēdo. **S**cito et non dubites quin non solū consolatiōnez. sed etiam exultatiōnem a deo consequaris teste illa sancta matrona thobie matre que deo loquens sic dicebat. **H**oc habet per certo omnis qui colit te quia vita eius. si in probatione fuerit coronabitur. non enim delectaris in perditionibus nostris quia post tempestatem tranquillū facis et post lacrimatiōnez et fletum exultatiōnem infundis. **D**e personali etiam sua consolatiōne testatur ipse deus per os prophete. fugiet inquit dolor et gemitus ego ipse consolabor vos. **M**odum etiam exprimit quā circa consolatiōnem hic in via futurū esse innuit dicens. **Q**uo sicut mater blandiatur. ita ego consolabor vos et in iherusalem consolabimini. **N**empe consolatiōnem habendam in iherusalem quod fiet in patria distinguendo contra precedentia expressit innuit quod precedentia locum habet in via. **D**er hoc ergo quod dicit ego consolabor vos permittit quod nos personaliter consolatur. modum autem permittit dicens. quo sicut mater blandiatur. **D**ices forte quis nam est ille modus quo mater blanditur infantulo. certe dulci cum alloquio. cum oris sui osculo ac cum dulci nutrimento de proprio corpore exhibito. **I**ta autem et deus consolatur dulcissime sue quidem inspiratiōnis alloquio patet de iohanne euāgelista quā puerum suum appellauit. **I**ste inquit puer electus quem elegi de quo dicitur quod exilio relegatus diuine visionis et allocutiōnis meruit crebra consolatiōne releuari. **I**tem consolatur deus cum oris sui osculo quo uniantur spiritus prout petit sponsa in canticis. osculetur inquit me osculo oris. quod scilicet spiritus. id est spiramina uniantur et signat mentalis spiritus hominis cum diuino spiritu unitionem deiformem. **I**tem deus consolatur suauissimo nutrimento de corpore proprio verbo unito. homini sacramentaliter exhibito et per manna significato. **H**is itaqz modis scilicet per predictorum dulcium delectabilem degustatiōnem et proprii spiritus in diuinum spiritum transformatiōnez secundum quandam deiformitatem. seu deificatiōnem consolatur deus personaliter talem personam precipue que humanam recipe renouit consolatiōnez testante psalmista. **R**enuit inquit consolari anima mea. scilicet consolatiōne terrena. sed bene diuina. quia memor fui dei et

delectatus sum et exercitatus sum. et defecit spūs meus. s. p̄p̄i⁹ .
 quasi iam trāsformatus videlicet quantū hoc possibile est p̄ omnis
 sue affectōnis transfusione in voluntatē dei. **I**uxta exempla p̄is
 clareuallis de ferro ignito. et de gutta aque imissa vino. que q̄dez
 gutta p̄ mixturam h̄mōi quasi colozem suam et saporēz p̄dit et vi:
 ni colozem et saporēz quodammodo accipit.

**Capitulum sedecimum continens consolatiōnes sup solitudine
 carentiū societate hominū et sp̄aliter sup vita solitaria anachari:
 taz heremitaz et etiam reclusaz.**

Exodecimo post p̄missa accedit alius tristis ad dñaz
 solatricem de materia p̄missi capituli querens que
 ad solandū eum mox ei adiunxit decem puellas ad
 solandum p̄doneas.

I. CONSIDERATIO.

Prima igitur puella ad hominem ratōe solitudinis seu vice so
 litarie et mūdane societatis carentia tristatū sic ait. **C**arissi
 me si vis euadere ip̄ius sathane p̄secutiōem. diligas stare in solitu
 dine. et mundana societate carere. **A**udi ioh̄em os aureuz. **R**ecede
 inquit de via et planta te in loca secreta. ut nec mundus tecuz ha
 beat locum cōmunem. nec tu cum mundo. sicut assidua est in mari tē
 pestas. sic in isto mundo persecutiō sathane

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **U**t quid carentiaz societatis q̄reris ma
 xime vulgariū et turbaz que nata est sanctitatem impedire .
Audi oziogenem. q̄diu inquit quis p̄mixt⁹ est turbis et in multitu
 dine fluctuantū voluptatum. nec vacat soli deo. nec segregatus
 est a vulgo. nō potest esse sanctus. **H**uius rei nimiaz reddit **B**eneca
 ratōnem. **Q**uod inquit tibi p̄cipue vitandū existimes. queris turbā
 nunq̄ illi tute cōmitteris inimica multoz queratō. nemo non ali
 quod vitium nobis ingerit. aut cōmodat. aut imprimit. quo maior
 est populus cui cōmiscemur. hoc piculi plus est.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tristem sic loquitur. **N**escis o homo et vti naz
 homo q̄ societas hoīnum posset impedire v̄l interrumpe con
 tinuum mentis p̄gressum in deū. in quo quidem p̄gressu p̄ societa
 te hominum meretur solitudo comitatum vtiqz digniozez salubri
 oze atqz tutioze. sanctaz videlicet cogitātonuz. **V**nde magn⁹ ille
 archiantistes **A**mbrosi⁹ de virgine loquēs gl̄osa **M**aria inquit ad
 ip̄os ingressus angeli inuēta domi ī penetrabilib⁹ sine comite ne q̄s
 intēctōnem abrumpet. ne quis obstrepet. **N**eqz em̄ comites femias
 desiderabat que bonas comites cogitātones habebat. quin etiam
 tunc sibi minus sola videbatur cum sola esset. nam q̄zadmoduz so
 la. cui tot libri adessent. tot archangeli. tot p̄p̄he. **H**ec ambrosi⁹ .
Quid ergo queritur solitudinem copiaz habēs ip̄oz libroz.

7

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella daniellem inducit ibi. s. tronus ei9 flāme ignis. inducit aut et glosam ei9. **T**ron9 inquit ut ait greg9 sunt monachi et heremite et alij qui in loco vno degētes deo militare student. nec p loca discunt. quoz quietis cordib9 insidet de9 qui bene flāma ignis dicunt9. qz dilectōne dei et pximi inflāmantur. et desiderio celestis patrie. hec glosa illa. p quam quidem patet q solitudo vni9 mansionis opatur quietem cordis et inflām atōnem dilectōis et q deus tanq throno ei insidet que est talis. **F**acit ita qz solitudo hominem esse dei thronū flamigeruz atqz p dsequens lucentem et clarz. thronum vtiqz impialez in quo de9 ipe rex glorie regit impialiter regnū anime attingens a fine vsqz ad finē pccentiaz forūter et disponens omnia suauiter. **I**pe em mēti tranqle insidens tanq throno p suaz p̄sidentiam faciet vires inferiores saltem p̄t status vie patitur supiorib9 obedire. **Q**ua in re pensandum est q non mediocriter in altum pficit p solitudinem mēs humana. **Q**uipe thronū dei sublimiter esse eleuatū non est ambigendum. **N**imiaz sublimior est celo et nequaq inferior tronus hmōi. nisi qd absurdum est dicere velit q intellectualis natura etiaz cū p grām pficit9 sit inferior corpali. **S**z et digne ymaginandū est oz natu virtutū maximo fulgere thronum illum. cuius in opatōne aurum. gemme. margarite et quelibet alia hmōi sunt omnino vilital reputanda.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad tristem sic ait. **V**is ampli9 scire quid opetur solitudo. **E**cce frater carissime ab illo qui est via veritas et vita. et in quo omne quod factū est vita erat. inter vitas dtemplatiuam p̄fert. ac ita cōmendat q mariam sorozem lazari quam dilexit plurimū. ppter vitam ei9 dtemplatiuam dixit prem optimā eleuisse. **V**ex grad9 esse noueris diuersos ipi9 dteplatiōis. puz. s. puriorem atqz purissimum. **A**d quē quidem non pmouet societas mlttoz seu hominū multitudo. s3 poti9 hunc opatur ipa solitudo. **A**udi de hoc **I**ohem cass3. **S**olitudo inquit nouit emendatis moribus dtemplatiōez purissimam referare et intuitu sincerissimo spūalium sacramtoz scientiam reuelare.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ait tristi. **V**is post p̄missa scire quid solitudo opetur. **S**cito q non modicam opatur iocunditatem. **A**udi **S**enecam. **I**ocundū est inquit esse secum cum quis se dignum diuissime quo fruatur effecit. ecce dicit secum. i. non cum alijs. s3 esse solū. hoc quidem est iocundum. s3 qn. cū inquit quis diuissime. id ē lōgo virtutū exercitio et delectabili sapientie studio se dignum quo fruatur effecit. i. se fecit talē ut digne in seipo sic studio sapie p̄fctō quodammodo habeat fruitōnem. **N**imiaz huic dcorodat sapiens. **I**ntrans inquit in decum. 2c.

7

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella ait tristi. **V**is karissime adhuc scire quid opetur solitudo. opatur certe solatiuz. nonne attendis vocabula et qd sol⁹ cum solatō concordat in principio. **S**ed tu forsan dices. quō esse poterit solatiū apud solum vel quō solū esse est iocūdum. cum dudū dētīm esse nouerim⁹. nulli⁹ rei possessio iocūda est sine socio. **A**udi tristis. non caret ille iocūditate sicut nec semp societate qui contemnat solitudie. qui licet sit sol⁹ p exclusionē hominū maxime mūdanoz. nō tamen p exclusionem alioz socioz. **A**udi illustrem p̄biterū Ieronimū loquoz. **S**apiens inquit nunq̄ sol⁹ esse potest. scilicet simpliciter. habet em̄ secū om̄s qui sunt vel fuerunt boni et animū liberū et quocunq; vult pfert et transfert. et qd cozpe nō potest. cogitatōne amplectitur. et si hoim inopia fuerit loquitur cū deo nunq̄ min⁹ solus erit. hec ille. qui similem celestē societate cōsequendi cōsiderationem habens et in uasta solitudine horrorem esse supponēs sic dicit. **I**nfinita heremi vastitas te terret. s; tu p̄adi sum mente deambula. quotienscunq; cogitatōe ac mente illuc cōscenderis. totiens in heremo nō eris. **H**ec ille illustris. cui⁹ dictis concordat et alius illustris. **S**enecam loquoz. qui supponēs degētes in solitudine vacare otio nec carere virtutū exercitio. dicit sic. **A**mplectendū est otū qd inter deos agit⁹ qd deos facit. sed forte dquereris virtutē abscondi nulla virtus latet et latuisse nō ipsius est damnum. hec ille. qd ei⁹ dictū soroz mea paulo post maifestat.

VIII. CONSIDERATIO.

Octava puella ait ad tristem. **V**is ulterius scire quid solitudo opetur. ecce solitudo p̄fertim reclusozij opatur accessum ad supioza. **A**udi pastozem dominici gregis gregozuz loquoz. **S**i carni qdlibet abscedimus mox in spū qd delectat inuenimus. **I**ntētiōne quippe anime si exterior euagatō claudit⁹. interior accessus apertur. nam quo extra se spargi ppter disciplinaz mens non potest. eo sup se intendere p̄fectū ampli⁹ potest. quia et in altum crescere arbor cogitur. que p ramos distendi p̄hibetur. ut cum riuos fōtis obstruimus. fluentia surgere ad supioza puocam⁹. hec ille. et nōne in trenis idem de solitario satis exprimitur. cui⁹ dicit⁹. **S**edebit solitari⁹ et tacebit. quia leuabit se sup se. qd quidē homo si negligit contemptibilem se reddit. **A**udi illustrem **S**enecā. **O** inquit qd cōtempta res est homo nisi supra humana surzexerit.

NONA. CONSIDERATIO.

Nona puella ad tristem sic ait. **V**is deniq; scire quid opetur solitudo. **E**cce opatur seu disponit ad volatū columbinū. **A**udi p̄s. **Q**uis inquit dabit michi penas sicut columbe et volabo et requiescam. et respondet dicens. **E**cce elongaui fugiens et mansi i solitudine. quasi dicat. qd fugiēs me elongaui a mūdo et mansi in solitudine. **H**oc michi dedit pennas sicut columbe. s. voluntatem et

intellectum. pennis virtutū disposito ad volatū columbinū et ad
requiescendū in foraminib⁹ petre. id ē i vulnerib⁹ xp̄i. Petra em̄
erat xp̄c. Et nōne iste volat⁹ admodū solatori⁹. certe sic. Naz et
q̄s in dormiēdo multū solatur q̄n somniat se in aere volare.

X. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait tristi. Vis postremo scire quid operetur
solitudo. Ecce facultatem tribuit inter deos veniendi ac de-
os fiendi. Audi Senecā illustrē qui ne solitarij vacare otio et nō
clarere virtutū exercitio p̄sumant de otio cōtemplatōis intendēs sic
dicit. Amplectendum est otū qd̄ inter deos agitur. qd̄ deos facit.
s; forte dquereris virtutez abscondi. s. in solitudine et sequit̄ nul-
la virtus latet et latuisse non ē ip̄i⁹ damnū. hec seneca. que admo-
dum et pius recitatur. et q̄ dicit nulla virtus latet hoc nimirum
magis fideliter q̄ gentiliter sic potest intelligi q̄. s. si etiā virtus
lateret in hoc mundo non t̄n lateret simpliciter. s; pateret i celo.
patet em̄ regi glorie in celi palatō. Q̄ vero dicit amplectendū est
otū. qd̄ inter deos agitur. hoc videt̄ dicere p̄pter otū cōtempla-
tōnis. qua potissime in solitudine dijs appropinq̄tur. dū solitari-
us leuat se sup. se s. sup. humana extendēs se ad immortalia. qd̄ qui
dem et ille mūdi pb̄. ip̄e aristotiles fieri docet. ad immortalia autē
inquit. id est ad diuina mortale enim sepat nos a dijs vt dicit ille
porphiri⁹. Q̄ vō dicit seneca. q̄ amplectendū est otū qd̄ etiā deos
facit hoc quidem sape videtur illud psalmi ḡphi. ego dixi dij estis
et filij excelsi omnes.

XI. CONSIDERATIO.

Undecima puella sic ait. Audi ex patrū libro de meditatioibus
duodecim anacharitarū. quid duodecim⁹ ad alios est locu-
tus. Vos inquit patres celestem d̄uersatōez habentes celestē etiā
sapientiā possidetis. nihil min⁹ eleuatos vos opib⁹ video et supio-
za sectantes. quid dicā. virtute em̄ etiā transpositi estis sup. terram
vos metip̄os ex toto alienantes ab ea. quid dicam. Vos terrenos
angelos et celestes homines dicens non peccauerim.

Capituluz decimūseptimum continens consolatōnes sup. odio
et inimicia.

Decimoseptimo post p̄missa sepe dictam dominaz cō-
solatricem adiit tristis alius cui de materia p̄missi
capituli querulanti p̄o consolatōne mox adiunxit q̄
tuos puellas.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad tristē sic ait. Tu d̄queris esse te exosum ac imi-
cicias patientē. Sed tu inde nō turberis. magis autē gaudeas.
meli⁹ em̄ p̄ hoc implebis illud cōsiliū d̄ni. Diligite inimicos v̄ros.
quippe nisi esset qui te haberet odio inimicū nō haberes. que ha-
bere admodum est salubre. Is nanq; est tibi exercitio. Is est tibi

excellentiōz meritoz occasio. **N**ōne memoz es verbi dñi dicētis
Si diligitis eos q̄ vos diligunt quā mercedē habebitis. **N**ōne et
 ethnici hoc faciūt. benefacite eis qui vos oderūt. **S**ane si a pluri
 bus culpa tua exigente habetis odio. facilioz culpe fit remissio et
 lenioz punitio. **S**i vero nō exigente culpa. ip̄ius dei maioz erit ad
 te sanctoꝝq̄ affectio et quā tandē cōsequeris maioz tibi debetur
 merces in celo. **N**imirū p̄missum dei cōsiliū nō ordinat̄ ad noxaz. s̄
 ad coronā. sed ad gloriā sempiternam. s̄ ad p̄sentem quoq̄ laudez
 tuā. **E**x hijs dilucide patet q̄ plus cōfert homini inimicoꝝ odium
 q̄ dilectio amicoꝝ. **R**adix quidē est omnis boni. et per cōsequens
 multiplicis quod quis ex p̄secutōnibus cōsequi potest. **C**ui⁹ boni
 qualitas et multiplicitas est supra p̄ sodales meas euidentius de
 clarata.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad tristem sic ait. **E**xosus es ut cōquereris. v̄l
 hoc est p̄pter carentiā virtutū. l̄ p̄pter zelū iusticie et fidei. **S**i
 p̄pter carentiā virtutū et facta iniusta. valet tibi hac de causa. ex
 osum esse vt qz facili⁹ corrip̄eris. et ad correctōez tuā magis cona
 beris. tum. qz p̄ hoc humiliaris. et vel p̄ parte puniris et pena fu
 tura minuitur. **D**ozro si p̄pter zelum iusticie et maxime fidei cōtra
 riū sentientib⁹ sis exosus iure poteris dici martir. **C**ur autez hoc.
Profecto ex eo q̄ p̄pter fidem aut p̄pter iusticiā occideris. si verū
 est hoc dictū magni patris. **Q**ui odit fratrem suū homicida est. nec
 tū odiēs fratrem dici posset homicida. nisi ille qz odiret occideret.
 et p̄ consequens exosus multis a multis v̄l multotiens occideret.
Martiri⁹ aut gloriā coram deo et angelis non est pua.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tristem ait. q̄ nichilū curare debeas q̄ odiris
Exemplo seneca. de hoc ip̄m audi senecā. **N**unq̄ inquit volui
 placere populo. nam que ego scio nō p̄bat populus. qd̄ p̄bat po
 pulus ego nescio. quis em̄ placere potest cū non placet virt⁹ mal
 artib⁹ popularis fauoz loquit̄. similem te illis facias optet. alioz
 quin nō p̄barent nisi angnouerint. **A**ulto aut magis ad rem p̄ti
 net qualis tibi videaris. q̄ qualis alijs. **S**i te intrante clamoz et
 plausus obstreperint si femie pueriqz laudauerint. quid ni. ego
 tui miserior cū scientia que via ad istum fauozem ducit.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad tristem ait. **A**duerto q̄ velles multis place
 re. **S**z cōtra hoc. **A**udi illustrē senecā. **N**on multis inquit pla
 ceas. s̄ qualibet stude. maximū in eo vitū est qui nō vult meliozi
 bus placere. sed plurib⁹. hec seneca. **I**git̄ multo maius vitium est
 atqz stulticia pauciozib⁹ atqz deteriozibus placere velle existi
 bus. s. in hoc mundo. ex qua quidez volūtate natū est sequi in infi
 nituz pluribus atqz meliozib⁹ in celo. s. ex̄n̄tibus v̄l displicere v̄l
 saltem placere minus. **N**ā et paulus dixit. **S**i hominibus placerez

7

xpi seruus non essem. Nec obstat q̄ in contrarium dici posset dilect⁹ deo et hominibus. Nam id quod dicit apostol⁹. Si hominib⁹ placere. hoc in sensu dictū scito quo nonnunq̄ homines sumus non angeli. Iuxta illud sciunt gentes quoniā hoīes sunt. qđ ad illum referendū est intellectum quo dicit homo cū in honore esset. non intellexit opatus est iumentis insipientib⁹. et similis fact⁹ est illis. Quod vero dictū est dilectus deo et hominib⁹ ad illū est intellectum referendum. quo scđm mūdi sapientez. hominuz gen⁹ arte et rōnibus uiuit. et quo scđm eos homo est animal rōnale qđ quidē rōnale a mortalib⁹ sepat existēs nobis et dijs cōmune. Quid igit⁹ miri siq̄s dilectus est deo et hominib⁹ in eo qđ habet cū dijs cōe in eo quo etiā scđm doctrinam mundane sapientie extendit se sup̄ humana ad immortalia et diuina. Iā quodamō p̄ differentia hmoi a mortalib⁹ sepatus et quodamodo deificat⁹. cōcordat illud aug⁹ de ioh̄e euangelista. Nec est sapientia que in cor hoīs nō ascendit et quō ascendit in cor iohannis. Dicit p̄t q̄ iam homo nō erat s̄ angelus esse cepit. magis autē cōcordat dictuz damiani qui dicit de eodem. Deificatus deificantem intrauit in deum. Sed et mundi sapiens p̄missis in hoc etiā cōcordat q̄ dicit. q̄ hoīes dij fieri dicūt p̄pter virtutis excellentiam.

¶ Explicit octau⁹ liber de cōsolatōne theologie. Incipit liber nonus continens cōsolatōnum remedia oportuna cōtra illa turbatiua q̄ opponuntur delicijs et voluptati.

¶ Capitulum primum continēs cōsolationes sup̄ carentia voluptatis et deliciarū seu vite voluptuose et deliciose.

Nono principaliter quindecim tristib⁹ ad supradictaz dñam cōsolatricem accedentib⁹ primo omnium vnus ex eis eidez de voluptatis et deliciarū seu vite voluptuose et deliciose carētia nō sine tristitia ē cōquestus. at illa de puellis se cōcomitantibus vndecim p̄ ip̄ius cōsolatōne prouidit.

I. CONSIDERATIO.

Prima itaqz puella ad eundē tristem sic ait. O homo cur appetis non bona. de quoz carentia tristaris. Vis scire q̄ illa non sint bona. Audi queādmō et sup̄i⁹ soroz mea iduxit illustrē Sene cā h⁹ pulcre deducētē. Aut ista inq̄t bona nō sunt q̄ vocant⁹. aut hō felicioz deo ē. q̄ em̄ nobis bona vidēt⁹ nō habz in vsu de⁹. nec em̄ libido ad illū. nec epularū lauiticia. incredibile autē ē bona deo deesse. Hoc ip̄m argumētū ē bona nō esse q̄ deo desunt. Adde q̄ multa q̄ bona vidēt⁹ aialibus q̄ hōi plenioza cōtingūt. Illa cibo auidi⁹ vtunt⁹ venere nō eque fatigant⁹. virium illis maioz ē firmitas. sequit⁹ vt multo felicioza sunt hoīe. nam sine neq̄cia sine fraudibus degūt. fruunt⁹ voluptatib⁹ sine vllō pudoris aut penitētie metu.